

SLOVENSKI vestnik

Lefnik XXIII.

Celovec, petek, 28. junij 1968

Štev. 25 (1359)

Prvi krog volitev v Franciji

je močno okrepil položaj predsednika de Gaulla

Ceprav po prvem krogu parlamentarnih volitev v Franciji še nikakor ni mogoče delati zaključkov o končnem izidu volitev in s tem tudi o bodoči usmeritvi vladne politike, pomenijo volilni rezultati od minule nedelje nedvomno zelo močno okrepitev položaja predsednika de Gaulla in njegovega režima. Ze pri prvem delu volitev je bilo izvoljenih skupno 172 poslancev, medtem ko bodo ostalih 315 mandatarjev izvolili šele to nedeljo, ker v prvem krogu volitev niso dobili potrebne absolutne večine glasov. Od že izvoljenih 172 poslancev jih 148 odpade na golistično Unijo za obrambo republike in samo 24 poslancev na vse stranke opozicije.

Pri tem je seveda treba upoštevati, da izid delnih volitev še ne nudi zanesljive slike današnjega političnega položaja v Franciji. Tega po vsej verjetnosti niti dokončni volilni rezultati ne bodo zmogli, ne glede na to, kako se bodo volivci odločili to nedeljo. Ozračje, v katerem je prišlo do teh volitev, namreč ni bilo takšno, da bi bilo mogoče pričakovati res jasno in nedvomno odločitev.

Politični opazovalci de Gaullovo zmago od minule nedelje zato tudi ne komentirajo s pričakovanim optimizmom, marveč v isti sapi, ko navajajo uspeh golistov, hkrati tudi opozarjajo na morebitne posledice, ki bi jih lahko imela sedanja skoraj preveč lahka zmaga. Sicer je dejstvo, da je de Gaulle tudi pri teh volitvah vrgel na tehnično svojo osebnost kot večkratni „rešitelj“ Francije, toda tokrat je bil njegov poziv na boj proti „komunistični nevarnosti“ le pesek v oči javnosti, kajti ogrožali Francije v resnici niso komunisti, marveč je spraval deželo na rob državljanske vojne golistični režim sam, ker v zadnjih desetih letih ni znal ali ni hotel rešiti vrste pomembnih vprašanj.

Tukaj je seveda upravičeno vprašanje, zakaj se je — vsaj pri prvem delu volitev — večina volivcev kljub temu izrekla za de Gaulla? Na to vprašanje so tako njegovi zavezniki kot njegovi na-

sprotniki dali isti odgovor: glavno vlogo je odigral strah pred negotovo bodočnostjo. Stari predsednik

Slovenski obisk na Štajerskem

Na povabilo štajerskega deželnega glavarja Josefa Krainerja je bila te dni na uradnem obisku v Gradcu delegacija izvršnega sveta SR Slovenije. Delegacijo je vodil predsednik Stane Kavčič, poleg njega pa so bili v delegaciji še člana izvršnega sveta Viktor Repič in dr. Vladimir Bračič ter predsednik komiteja za zunanjo trgovino pri izvršnem svetu dr. Stane Pavlič, nadalje predsednik občinske skupščine Maribor Mirko Zlender in svetovalec v kabinetu predsednika Ljuben Jakše.

Med obiskom so predstavniki obeh dežel razpravljali o nadaljnjem razvoju odnosov in sodelovanja med Slovenijo in Štajersko. Gostje iz Slovenije so si ob tej priložnosti ogledali tudi razne kulturne ustanove in gospodarska podjetja v Gradcu in okolici.

je namreč znal zelo spretno izkoristiti vzdušje, ki je vladalo v Franciji v trenutku, ko je razpustil stari parlament in razpisal nove volitve. Dobro se je zavedal, da krivdo za študentske demonstracije in množične delavske stavke nosi njegov režim, toda kot spreten taktik je odgovornost zvalil na komuniste (očito v zahvalo, ker so mu pomagali miriti delavstvo!) in jih prikazal kot nevarnost za Francijo.

Pri prvem delu volitev so bili njegovi računi očitno pravilni. V primerjavi z lanskoletnimi volitvami so golisti povečali število glasov za 1,8 milijona oziroma od 37 na 43 odstotkov, medtem ko je delež Mitterrandove federacije padel za 2,5 odstotka na 16,5 in delež komunistov za 2,5 odstotka na 20 odstotkov. Kako bodo te številke izgledale po drugem krogu volitev, danes še nihče ne ve. Eni napovedujejo, da bo de Gaulle zabeležil še bolj prepričljivo zmago in računajo celo z absolutno večino golistov v novem parlamentu; drugi so spet mnenja, da se bo nihalo obrnilo v nasprotno smer, čeprav je malo verjetnosti, da bi levičarji (ki je v razliko od združene desnice razbita na več strank) dosegla take uspehe, da bi lahko po parlamentarni poti odločilno vplivala na bodočo usmeritev francoske politike.

Toda tudi tisti, ki so najbolj prepričani o veliki zmagi de Gaulla in njegovega režima, že danes močno dvomijo, da bi bil s tem tudi že zagotovljen mir v Franciji. Zmaga de Gaulla pomeni namreč zmago tistih sil, ki so že doslej usmerjale državno politiko, torej pomeni z drugimi besedami nadaljevanje dosedanje politike. Ravno ta politika pa je vendar privedla do majskih demonstracij in stavk, skratka do dogodkov, ki so potem izsilili seda-

ZADNJO NEDELJO V DOBERDOBU:

Dan slovenske kulture

Doberdob, vas na skrajnem robu kraške planote, je bil minulo nedeljo prizorišče velike kulturne in narodne manifestacije tržaških, goriških, beneških in kanalskih Slovencev. V proslavo stoletnice ustanovitve kmečkih čitalnic na Tržaškem in Goriškem ter 25-letnice vseljenske vstaje proti nacifašizmu na Primorskem je Slovenska prosvetna zveza v Trstu z včlanjenimi prosvetnimi društvi priredila „Dan slovenske kulture“, na katerem so se zbrali Slovenci iz vseh predelov, kjer živi slovenska narodna skupnost v Italiji.

Na svojem največjem letošnjem srečanju so primorski Slovenci dostojno proslavili dva pomembna jubileja iz svoje zgodovine, ko so tako pred sto kakor pred 25 leti izpričali nezlomljivo življenjsko voljo. Poudarili pa so tudi potrebo po enotnosti mimo vseh nazorskih ali strankarskih pogledov, kadar gre za življenjska vprašanja narodne skupnosti.

To potrebo je zlasti naglasil predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Boris Race, ki je v svojem govoru med drugim dejal: „V naših razvejanih političnih razmerah je očitno več oblike boja za našo ohranitev in za naše pravice. Ob taki politični raznolikosti pa Slovenci ne smemo slabiti sami sebe z zajedavim obdelovanjem, s premišljenim preziranjem, z razkrajajočimi sodbami in iskanjem slabosti pri drugih samo zato, da bi se izživljali v polemiki ali da bi zadostili drobnim dnevnim političnim igri in ambicijam. Če so vsem pri srcu narodni interesi, potem je treba ob neštetihih prilikah, ki se nam ponujajo, iskati predvsem tisto, kar nas združuje in ne kar nas ločuje. Ne postavljajmo si neprehodnih pregrad, ker naše ločevanje izrabljajo tisti, ki bi nas že sami radi ločevali.“

Spored priveditve je obsegal nastope raznih pevskih zborov ter folklornih in godbenih ansamblov, na prenovljenem sedežu prosvetnega društva „Jezero“ pa so pripravili razstavo slovenskega revijalnega tiska.

nje volitve. Zato v političnih krogih nikakor ne izključujejo možnosti, da se bo spopad med dvema velikima taboroma v Franciji nadaljeval tudi po nedeljskih volitvah, pravi, da se politični spopad ne bo končal s sedanjo konfrontacijo na letni jeseni spet nadaljeval na cestah in v tovarni.

Mednarodna obsodba neonacizma

ki nevarno dviga glavo v Zahodni Nemčiji

Ob koncu prejšnjega tedna je bilo v Münchenu veliko mednarodno srečanje proti neonacizmu in fašizmu, katerega se je udeležilo več tisoč ljudi, med njimi tudi številni bivši jetniki iz nacističnih koncentracijskih taborišč, iz 13 dežel Evrope, med njimi tudi antiifašisti iz naše države.

Pod vodstvom bivših internirancev v modro-belo progastih jelnjskih oblekah so udeleženci protestnega zborovanja korakali skozi mesto na trg, kjer so zbranim govorili predstavniki iz posameznih držav. Posebno odločno so nastopali proti pojavom neonacizma v Zahodni Nemčiji, kjer se desničarski ekstremisti javno zbirajo v tako imenovani nacionalno-demokratski stranki, ki pa — kakor je naglasil predstavnik nemških študentov — niti ni edino njihovo pribežališče, marveč je neonaciste najti tudi v drugih političnih strankah.

Osrednji del te prireditve pa je bilo pravzaprav mednarodno srečanje v nekdanjem taborišču smrti Dachau, kjer se je zbralo okoli 25 tisoč ljudi, da povzdignejo svoj glas resnega svarila in protesta proti ponovnemu oživljanju nacizma. Udeleženci tega zborovanja so zahtevali razpuslitev neonacistične NPD in vseh podobnih organizacij.

Govorniki iz raznih dežel so poudarili, da morajo člani odporniških gibanj zlasti v razvijanjem sodelovanja med evropskimi narodi krepiti mir in varnost v Evropi. Opozorili so na nevarnost, da bi se ponovile črne strani zgodovine in ugotovili, da se ponovno zbirajo in organizirajo neonacisti, v katerih vrstah je čedalje pogostejše slišati spet gesla revanšizma ter nacionalnega in rasnega sovraštva. Zato so pozvali tudi Združene narode, naj podpro resolucijo o kaznovanju vojnih zločincev, o odškodnini njihovim žrtvam in o prepovedi neonacističnih organizacij.

Mladina se živo zanima za družbene probleme

V Velenju je zasedal VIII. kongres Zveze mladine Slovenije

Minuli petek in soboto je bil v domu kulture v Velenju VIII. kongres Zveze mladine Slovenije. Zbranih je bilo nad 350 mladincev-delegatov iz vse Slovenije, kot gostje pa predstavniki mladine iz ostalih jugoslovanskih republik. Kot gostje iz zamejstva so kongresu prisostvovali tudi zastopniki slovenske mladine iz Avstrije in Italije. Prav tako pa je bilo navzočih tudi več predstavnikov političnega in javnega življenja Slovenije.

V analizi sedanjih hotenj in teženj med mladino v Sloveniji je predsednik ZMS Milan Kučan spomnil na zadnje dogodke med študentsko mladino, ki so pokazali, da mlada generacija ni apolitična, da ne mara pretiranega varuštva in pokroviteljstva, da se živo zanima za reševanje družbenih problemov, da terja udeležbo v samoupravljanju in da teži k vse večji svobodi narodov in delovnega človeka. V pretresih, ki so značilni za sodobni svet, doživlja tudi jugoslovanski samoupravni sistem resno preizkušnjo. Vrsta pojavov, kot so prekinitve dela ali protest študentov, zahteva zavestno akcijo naprednih socialističnih sil. Med mladino potekajo žive in ostre razprave o socialnih razlikah v družbi, ki ne temeljijo na delitvi po delu, marveč so sad kapitalističnih načinov bogatenja, okoriščanja s tujim delom ter privilegijev, kar je nezdržljivo z načeli socializma.

Udeležence kongresa sta pozdravila tudi sekretar komiteja CK ZK Slovenije Franc Popit in predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič. Kot pozitivno sta ocenila živo zanimanje mladine za pereča vprašanja družbenega življe-

nja, kajti to, kar je interes mladih, ne more biti v nasprotju z družbo, kot je naglasil sekretar Popit. Predsednik Kavčič je posebej naglasil, da je v redu in prav, da želi mladina misliti in delati samostojno, pač pa se ne sme zapirati izkušnjam starejših generacij. Gospodarsko in družbeno reformo je označil za težko stvar, kot je težka stvar sploh izgradnja socializma, pri kateri se ne da preko noči napraviti velikih in radikalnih sprememb. Na probleme je treba gledati mirno in trezno in jih reševati. Ob koncu je omenil važno vlogo mladine in dejal, da so bili dosedanja uspehi doseženi predvsem tudi zato, ker je bila mladina zavedna in angažirana, ker je bila vključena v socialistične tokove.

Podrobno delo kongresa je potekalo v komisijah, kjer so razpravljali o raznih konkretnih problemih in izrekli tudi marsikatero besedo kritike. Tako je na primer predstavnik študentov izjavil, da javnost o študentskih akcijah ni bila objektivno obveščena. Študenti so zahtevali, da se omogoči šolanje vsem tistim, ki žive v slabih razmerah, kajti „namesto da bi študirali vsi sposobni, se danes šolajo vsi premožnejši“. Opozoril je tudi na razne pomanjkljivosti v samoupravnem sistemu in poudaril, da so v prizadevanjih za družbeni napredek in odstranitev anomalij potrebna dejanja in ne besede. Zelo obširno so na kongresu govorili o vprašanih zaposlitve, o kmečki mladini in o nekaterih nesocialističnih pojavih v današnji družbi. Mnogo se je na primer govorilo o ureditvi pokojninskega vprašanja, vse preveč o popustih za mladino, premalo pa je

bilo tega v resnici rešenega, je dejal eden izmed delegatov in se vprašal, če to ne kaže na nesposobnost nekaterih forumov, ki rešujejo ta vprašanja že vrsto let. Toda tudi kritični prispevki delegatov so izveneli v ugotovitvi, „da so vsi mladi za socializem, da pa se je prav zato potrebno mnogo odločneje bojevati proti nesocialističnim pojavom.“

Udeležencem kongresa je govoril tudi predsednik Zveze mladine Jugoslavije Janez Kocijančič. Zavzel je stališče k tako imenovanim generacijskim konfliktom in naglasil, da je značilnost mladih, da se ne opredeljujejo le do načel, ampak tudi do prakse, ne le do programov, ampak do akcije, ne do besed, ampak do del. „Nasprotja v družbi povzročajo nemir, nezadovoljstvo, upor, težnje za spremembami, radikalnost, nestrpnost in ustvarjalnost. Kažejo se kvalitete konstrukcije in destrukcije. Te lastnosti mladih tvorijo družbeni in politični potencial, ki ga je treba izkoristiti za napredno družbeno akcijo, za borbo, za tisto humano družbeno perspektivo, ki jo vedno bolj iščejo tudi napredne sile in gibanja v svetu.“

S kongresa so poslali pismo predsedniku Titu, v katerem so zapisali, da z zaupanjem zro v njegove besede in pričakujejo, da se bodo vsi problemi mladih odpravili v soglasju s samoupravnimi načeli. Na zaključnem plenarnem zasedanju je kongres izvolil novo predsedstvo Zveze mladine Slovenije ter sprejel resolucijo o vlogi in nadaljnjem razvoju ZMS, nov statut in akcijski program.

Močan porast agrarnega izvoza v minulem letu

Lani je vrednost agrarnega izvoza naše države močno narasla, istočasno pa se je zmanjšala vrednost uvoza kmetijskih pridelkov. Izvoz kmetijskih pridelkov je narasel za 31,6 odstotka na vrednost 2920 milijonov šilingov, njihov uvoz pa je nazadoval za 10,2 odstotka na 8360 milijonov šilingov. Ta velika sprememba, do katere je v zunanji trgovini s kmetijskimi pridelki prvič prišlo v minulem letu, je tem pomembnejša, ker se je lani celokupni avstrijski izvoz povečal le za 7,4 odstotka in ker se celokupni uvoz zmanjšal le za 0,8 odstotka.

Izvoz pridelkov, ki sodijo v sklop kmetijske proizvodnje, se je v zadnjih petih letih gibal med 1869 in 2920 milijonov šilingov. Lani je dosegel dosedanj rekord. Medtem ko je bil v povprečju prvih štirih let na celokupnem avstrijskem izvozu udeležena s 5,4 odstotka, je njegova udeležba lani narasla na 6,2 odstotka. Glavni kmetijski pridelki, ki so bili izvoženi, so bili meso in mlečni izdelki. Na nje je odpadlo okroglo 70 odstotkov agrarnega izvoza, vrednost teh pridelkov, ki so bili izvoženi, pa je bila za 397 milijonov šilingov večja kot leta 1966.

Uvoz kmetijskih pridelkov je svoj rekordni obseg dosegel leta 1966, ko je po vrednosti znašal 9307 milijonov šilingov. Tekom šestih let je njegova vrednost neprestano narasla in se je povečala za več kot 4 milijarde šilingov. Lani se je vrednost uvoženih kmetijskih pridelkov prvič zmanjšala. S 8360 milijoni šilingov je bila tudi nižja od vrednosti leta 1965. Znižanje izvoza je povzročil manjši uvoz žita in prašičev.

Glavni kupec izvoženih kmetijskih pridelkov je slej ko prej Evropska gospodarska skupnost. Vrednost tja izvoženih kmetijskih pridelkov je lani z 2127 milijoni šilingov dosegla rekord. Pomemben kupec so tudi države EFTA, ki so lani od naše države kupile kmetijskih pridelkov v vrednosti 526 milijonov šilingov. Ob teh številkah je izvoz kmetijskih pridelkov v druge države malenkosten, saj znaša po vrednosti le 266 milijonov

šilingov. Od tega zneska odpade na države Vzhodne Evrope komaj 78 milijonov šil.

Docela drugačno vlogo igrajo vzhodnoevropske in druge države pri uvozu kmetijskih pridelkov. Medtem ko je lani naša država v območju EGS kupila kmetijskih pridelkov v vrednosti 2702 milijona šilingov (v glavnem sadje in zelenjavo iz Italije), v območju EFTA v vrednosti 730 milijonov šilingov, jih je v Vzhodni Evropi kupila v vrednosti 1458 milijonov, po ostalih deželah pa v vrednosti 3469 milijonov šilingov. Celokupna trgovina s kmetijskimi pridelki naše države torej kaže, da krije potrebe izvoza živil in drugih kmetijskih pridelkov do 60 odstotkov iz vzhodnoevropskih in drugih dežel, svoje viške pa do 90 odstotkov prodaja industrijsko razvitim zahodnoevropskim državam.

Mednarodni sejmi v Ljubljani

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani je v prvem letošnjem polletju priredilo že štiri sejme, od teh tri mednarodne. Sezono sejmov je odprlo januarja z mednarodnim sejmom „Moda 1968“, sledili so tretji bienale industrijskega oblikovanja, 7. mednarodni sejem „Alpe-Adria“ in 8. mednarodni lesni sejem.

Do zaključka leta pa bo Gospodarsko razstavišče v Ljubljani priredilo še 14. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme ter 15. mednarodni sejem elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in nuklearne tehnike „Sodobna elektronika“.

14. mednarodni vinski sejem bo istočasno s 3. specializiranim sejmom gostinstva in turistične opreme in to od 30. 8. do 8. 9. 1968. Na tem sejmju bo tudi komercialna razstava

strojev in opreme, transportnih in ostalih sredstev za vinarstvo in vinogradništvo. Ves čas trajanja sejma bo javna poskušnja okrog 1000 vrst vin, ki bodo prispele z vsega sveta. Na enem samem mestu bo praktično mogoče poskusiti tudi okrog 400 vzorcev vina iz Jugoslavije.

Na 15. mednarodnem sejmju „Sodobna elektronika“, ki bo od 8. do 13. 10. 1968, bodo razstavljali vsi jugoslovanski proizvajalci elektronskih naprav, elementov in izdelkov, a poleg njih še številni inozemski razstavljalci, med katerimi se nekateri štejejo med industrijske gigante. Istočasno bodo v Ljubljani strokovna posvetovanja, ki jih organizirata Jugoslovanski komite za elektroniko, telekomunikacije, avtomatizacijo ter Elektrotehnična zveza Slovenije.

Koroška se zanima za zemeljski plin iz Alžirije

Ker so se pogajanja o vprašanju gradnje velikega plinovoda iz Sibirije preko Avstrije v Italijo in naprej v Francijo znašla trenutno v slepi ulici, je na Koroškem spet oživelo zanimanje za dobavo zemeljskega plina iz Alžirije preko pristanišča Koper. Dokaz za to zanimanje je obisk namestnika deželnega glavarja dr. Weissmanna v Ljubljani, ki je napovedan za prihodnji teden. Namestnik deželnega glavarja se bo kot poslovodja družbe za oskrbo Koroške s plinom v Ljubljani razgovarjal s predstavniki jugoslovanske plinske družbe UNION o možnostih koroške udeležbe na jugoslovansko-alžirskem plinovodu.

Projekt gradnje tega plinovoda je že nekaj let star, vsekakor starejši od projekta sibirskega plinovoda. Projekt predvideva ladijski prevoz utekočinjenega zemeljskega plina iz Alžirije v pristanišče Koper. V Koprju hočejo plin spet vpliniti ter ga do velikih industrijskih centrov in mest spraviti po plinovodih. Po en krak teh plinovodov bo predvidoma speljan do Jesenic in do Raven.

Tako je zelo razumljivo, da se želi tudi Koroška priključiti na enega od teh plinovodov. Končno je za Koroško dolžina plinovoda iz Koprja krajša od dolžine z Dunaja ali Linza ob Donavi, do kamor bo — kakor smo pred kratkim poročali — podaljšan sovjetski plinovod ki je doslej speljan do Bratislave. S tem povezani razgovori v Ljubljani se bodo v prvi vrsti nanašali na vprašanje koroških potreb po zemeljskem plinu in z vprašanjem rentabilnosti plinovoda na Koroško. Da bo igrala pri tem tudi cena plina posebno vlogo, se razume samo po sebi, saj je bila tudi pri pogajanjih med Avstrijo in Sovjetsko zvezo največjega pomena.

Tudi v deželah Latinske Amerike se cerkev spreminja pod pritiskom razvoja

CIUDAD MEXICO. — Časi se menjajo. Za vse, tudi za katoliško cerkev v Latinski Ameriki. Tu je nekoč igrala vlogo, ki je bila daleč od napredka. Bila je tudi daleč od Kristusovih nauk, ker je bila pretesno povezana z bogatini in nasilneži, ki jih je Kristus obsojal. Danes se njena fiziognomija in vsebina postopno spreminjata pod pritiskom časa, novih dogodkov in okoliščin.

Po svojem zunanjem videzu je sicer še vedno približno taka, kakršna je bila: dozdevno večna in mogočna s svojimi 81 nadškofijami, 270 škofijami, 18.224 župnijami, 164 verskimi redovi in nad 100.000 redovniki. Takšna se je nekoč, v 16. stoletju, z lahkoto uveljavila kot politična in ekonomska sila ter se v tem smislu marljivo krepila.

Ta njena moč in bogastvo sta ji danes v dokažnjo napoto spričo strahotne bede, ki tu vlada, zakaj neskladnost med izjavljano skromnostjo Kristusovih učencev in njihovim stremljenjem za razkožjem je naravnost groteskno pošastna.

Še do pred kratkim je cerkev veljala za konico kopja v rokah buržoaznega razreda, kopja, na-

perjenega proti interesom ljudstev in narodov latinsko-ameriškega kontinenta. Pod vplivom spremenjenih pogojev skuša danes kar najhitreje spremeniti svojo vlogo, svojo strategijo in taktiko in vse to prilagoditi novim razvojnim tokovom.

Na osnovi enciklike „Popolorum Progressio“ je katoliška cerkev v Latinski Ameriki bila primorana objaviti programe in deklaracije, ki je z njimi prvič v zgodovini pretrgala s svojimi konservativnimi tradicijami ter se postavila na stran socialne pravice razlaščenih ljudi in brezpravnih narodov.

„Nihče ne more zanikati, da je naša družbena in ekonomska stvarnost globoko nepravilna ter neuravnovešena, pa je postala nujno potrebna zamenjava sedanjih že izrabljenih struktur,“ je rečeno v poslanici gvatemalskih škofov. „Potrebo po spremembi, in to radikalnih, je čutili tudi v najoddaljenejših krajih naše dežele.“ Podobne vsebine je tudi pastirsko pismo mehiških škofov.

Sicer pa so te škofovske deklaracije nekoliko pozne, ker se revolucionarne sile že davno bojujejo za isto agrarno reformo, ne-

odvisne zadržane organizacije itd., kot tudi, da v industrializaciji ne sme biti neskladja med družbenim napredkom in ekonomskim razvojem, da ne omenjamo protestov proti diskriminaciji žena, ki jih je v naprednih krogih Latinske Amerike tudi čutili že desetletja.

V tem smislu so zanimive in važne ugotovitve, do katerih so na sestanku v Rio de Janeiru prišli pripadniki jezuitskega reda. Ugotovitve so pravzaprav priznanje, da „večina prebivalstva latinsko-ameriškega kontinenta živi v bedi in pomanjkanju“. Zbrane so v posebni listini, kjer se jezuiti obvezujejo, da bodo proti temu delovali „v skupni borbi vseh narodov sveta, ne glede na ideologijo ali režim, za pravičnejšo in mirnejšo družbo“.

Cerkev Latinske Amerike se — trenutno vsaj deklarativno — pod vplivom nuje odpoveduje kapitalizmu, ker „mora najti mesto v socialni revoluciji“. O spontanem opredeljevanju v tem smislu govore številni primeri. V Argentini, Kolumbiji, Boliviji, še zlasti pa v Braziliji številni svečeniki odhajajo med gverilce ter se tu bore in padajo skupaj z delavci in kmeti brez zemlje.

Zadnje papeške enciklike in 2. vatikanski koncil so latinsko-ameriški kler razdelili v tri tabore: konservativno-reakcionarni (del mehiškega episkopata, pretežni del centralno-ameriškega, Peru, Ekvador, Kolumbija), tako imenovani centroreformistični z levimi tendencami in končno „tretja sila“ z ljudmi, kakršni je Lageo Pessoa, ki je pobegnil v Mehiko, ker je v Braziliji bil obsojen na 28 let zapora. Potem so še druge struje. Na desnem krilu na primer tako imenovani „politiki“, v sredini „papisti“, na levici tako imenovani „pastirji“ in še radikalnejši „pluralisti“; in vse te struje so zelo aktivne.

Odpor proti reformiranju cerkve v socialni smeri je zelo močan. Številni in močni so pritiski zlasti od strani Združenih držav Amerike, nič manj pa od strani nekaterih dežel zahodne Evrope, ki financirajo in vzdržujejo številne samostane, semenišča in verske šole.

Toda, čeprav se je scena na prizorišču latinsko-ameriške katoliške cerkve v opisanem smislu šele odprla, novi veter vendarle že pometeta po zaprašenih kotih stoletnih tradicij.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Na povabilo avstrijskega ministra Praderja se v Avstriji mudi na šestdnevnem uradnem obisku pri avstrijskih oboroženih silah jugoslovanska vojaška delegacija pod vodstvom državnega sekretarja za narodno obrambo generala-polkovnika Nikole Ljubičiča.

WASHINGTON. — Ameriška policija je v ponedeljek aretirala črnskega duhovnika Ralpa Davida Abernathyja, voditelja ameriškega gibanja za politični boj. Abernathy je zamenjal ubitega Martina Luthra Kinga. Aretili so ga, ko je hotel povesti skupino mirnih črnih demonstrantov v pohodu proti kapitulu.

VIDEM. — Predstavniki socialistične stranke, republikancev in krščanske demokracije so se v Vidmu sporazumeli, da bo imela dežela Furlanija-Juljska krajina za obdobje štirih mesecev vlado leve sredine, po preteku tega časa pa bodo obnovili pogajanja za sestavo nove vlade, v kateri bodo socialisti sodelovali le, če bodo dobili sindikati več vpliva pri gospodarskem načrtovanju in če bodo izpolnjeni še nekateri drugi pogoji gospodarskega značaja.

RIM. — Pred nedavnim je zagrebški kardinal Šeper prevzel dolžnost šefa kongregacije za versko doktrino katoliške cerkve, ki je eno najvažnejših vatikanskih ministrstev. Jugoslovanski odposlanec v Vatikanu je ob tej priložnosti priredil sprejem.

RIO DE JANEIRO. — Indijska ministrska predsednica Indira Gandhi bo v kratkem obiskala južnoameriške države Urugvaj, Čile, Peru, Brazilijo in Argentino, kjer se bo razgovarjala o dvostranskih in svetovnih problemih. Indira Gandhi je prvi premier Indije, ki obišče Latinsko Ameriko. Njeno potovanje bo trajalo tri tedne.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je potrdil sklep komisije za letalski promet, ki je sovjetski letalski družbi Aeroflot dovolila vzpostaviti redno letalsko progo med Moskvo in New Yorkom. Že prej je dobila to dovoljenje tudi ameriška letalska družba Pan American.

HONGKONG. — Po največji povodnji v zgodovini južnokitajske pokrajine Kwantung je ostalo brez strehe več kot 100.000 kmetov. Na ogroženih področjih je oskrba ljudi mogoča samo iz letal in helikopterjev. Poročila iz Kitajske pravijo, da je voda zalila velikanske površine obdelane zemlje. Severno od Kantona je promet onemogočen.

NEW DELHI. — Predstavnik indijskega zunanje ministrstva je izjavil, da bo pripravljali sestanek konference najvišjih predstavnikov neuvrčenih držav letos jeseni v Adis Abebi. Začasno velja, da bo tretja konferenca neuvrčenih držav februarja prihodnjega leta.

KAIRO. — Ob skorajšnjem obisku predsednika Združene arabske republike Naserja v Jugoslaviji piše kairski list „Al Gumburja“, da se bosta predsednika Tito in Naser pogovarjala zlasti o krizi na Srednjem vzhodu ter o svetovni konferenci za neodvisnost, mir in razvoj. List poudarja, da so stiki med Titom in Naserjem v zvezi s krizo na Srednjem vzhodu nenehni in usklajeni z mednarodno diplomatsko dejavnostjo Jugoslavije in Združene arabske republike. V okviru teh stikov je Tito poslal pred nedavnim poslanico predsedniku Naserju.

MOSKVA. — Minister Sidorenko je izjavil, da ima Sovjetska zveza vse surovine, potrebne za svoje gospodarstvo. Po njegovih podatkih znašajo sovjetske zaloge železne rude 60 milijard ton, premoga 8.700 milijard, mangana 2,5 milijarde ton in zemeljskega plina 60.000 milijard kubičnih metrov.

ATENE. — Sodišče v Volosu v srednji Grčiji je po naglem postopku obsodilo dva nemška turista iz Münchena na štiri mesece zapora in 240 mark denarne kazni, ker sta dvignila z morskega dna nekaj bizantinskih amfor in 57 drugih predmetov starinske vrednosti ter jih hotela vzeti s seboj.

Trgovinska zbornica za intenziviranje gospodarskih stikov

Pretekli teden je bil novoimenovani trgovinski svetnik jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju Stojan Zlatković na obisku pri predsedniku trgovinske zbornice v Celovcu dr. Pfrimerju. V prisotnosti predstavnika jugoslovanskega urada za zunanjo trgovino pri zvezni trgovinski zbornici dr. Navaka so razpravljali o medsebojnih gospodarskih odnosih ter se ponovno izrekli za intenziviranje gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo.

Položaj madžarske manjšine v Sloveniji

Madžarska narodna manjšina v Sloveniji uživa popolno enakopravnost, ki ji je zagotovljena z republiško ustavo, zakoni in občinskimi statuti, načela narodnostne politike pa se dosledno izvajajo tudi v družbenopolitični praksi. Tako je bilo ugotovljeno na nedavni seji komisije izvršnega sveta SR Slovenije za mejna vprašanja, ki je v navzočnosti predstavnikov manjšine razpravljala o položaju madžarske narodne skupnosti. Ob ugotovitvi, da v odnosu do manjšine ni nerešenih političnih vprašanj, pa je bilo izraženo mišljenje, da je potrebno še naprej razvijati vse tiste institucije, ki omogočajo manjšini rast njene etnične skupnosti ter v politično prakso vnašati nova spoznanja o skladnem sožitju različnih narodov, ki živijo na istem ozemlju.

Uspehi, ki jih je Slovenija dosegla v dosednji manjšinski politiki, so nesporni. O tem pričajo tudi naslednji dogodki o položaju madžarske manjšine.

Dvojezičnost narodnostno mešanega ozemlja občin Lendava in Murska Sobota zagotavlja poleg dosledne enakopravnosti obeh jezikov v vsem javnem in družbenem življenju tega območja še posebej organizacija dvojezičnega šolstva. Na tem ozemlju deluje 6 centralnih in 8 podružničnih dvojezičnih osnovnih šol s poukom v slovenskem in madžarskem jeziku. Za višjo izobrazbo, zlasti za šolanje profesorkega kadra, je bila ustanovljena stolica za madžarski jezik pri pedagoški akademiji v Mariboru. Vsakoletni seminarji v Budimpešti, ki se organizirajo v okviru programa kulturne konvencije, pa omogočajo proforskemu kadru za madžarski jezik dodatno strokovno izpopolnjevanje. Zagotovljeno je tudi izpopolnjevanje znanja slovensčine za učitelje madžarske narodnosti.

Uporaba madžarskega jezika v uradih in sodiščih je s predpisi urejena in v praksi realizirana. Vsi uradi imajo predvidena sistematizirana mesta, za katera je obvezno znanje madžarskega jezika. Dvojezičnost pa ni priznana samo kot osebna pravica posameznikov, ampak zajema vsa področja javnega in družbenega življenja, kot so dvojezični napisi krajev, uradov, delovnih organizacij in drugo.

Za kulturno-prosvetni razvoj in obveščanje manjšine v materinem jeziku izhaja madžarski tednik „Nepujsag“. Lokalna radijska postaja v Murski Soboti ima za manjšino posebne oddaje v madžarsčini; prav tako so redne madžarske oddaje tudi v televiziji. Kulturno življenje poživljajo goslovanja folklornih, umetniških in drugih skupin iz Madžarske ter gostovanja madžarske drame iz Subolice. Za povezovalno manjšine z matičnim narodom je bila pomembna sklenitev

kovnih delavcev z Madžarsko ter s primernim stimuliranjem delavcev, ki poslujejo dvojezično.

V teh prizadevanjih bodo odgovorni družbeno-politični činitelji tudi v prihodnje zagotovili manjšini vso podporo. Pozitivne težnje manjšine pa bodo podprli tudi državni organi s svojimi regulativnimi ukrepi kot nadomestitev sedanjih začasnih predpisov o dvojezičnem poslovanju s stalnimi predpisi.

Ljubljanska drama bo gostovala v Celovcu

V okviru tradicionalne gledališke izmenjave med Celovcem in Ljubljano bo v ponedeljek 1. julija gostoval v Celovcu ansambel Drame Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, ki bo ob 19.30 uri v Mestnem gledališču uprizoril Goldoni-Ruplovo komedijo

PRIMORSKE ZDRAHE

Obisk vodilnega slovenskega gledališča bo resničen kulturno-umetniški užitek. Vstopnice za predstavo se dobijo pri celovškem gledališču.

sporazuma o maloobmejnem prometu med Jugoslavijo in Madžarsko.

Po ugotovitvi sedanjega stanja je komisija na svoji seji poudarila, da nadaljnji razvoj družbe narekuje še večje poglobljanje pravic madžarske manjšine v okviru samoupravnega sistema. Sem sodi predvsem večje angažiranje manjšine v samoupravnih organih na tistih vprašanjih, ki se nanašajo na njene pravice v delovnih organizacijah, kot dosledno izvajanje določb o dvojezičnih napisih delovnih organizacij ter vprašanje dvojezičnega poslovanja tistih delovnih organizacij, ki tako poslovanje še niso dosledno izvedle. Pomanjkanje ustreznih kadrov, ki v največji meri ovira dvojezičnost, bo potrebno postopoma odpraviti s štipendiranjem študentov in z izmenjavo stro-

Petrova gora je zaživela

Središče kulturnega dogajanja na Koroškem je od sobote naprej spet Petrova gora v Brežah, kjer sta „Modrec Natan“ G. F. Lessinga in „Volpone“ B. Jonsona (v priredbi Stefana Zweiga) na sporedu letošnjih poletnih iger.

V soboto 22. junija je bila premiera Lessingove dramatične pesnitve „Modrec Natan“. Amaterski igralci iz Brež so demonstrirali predstavo, ki se lahko kosa z vsakim poklicnim odrom. V središču — kakor vsako leto — prof. Hannes Sandler kot Natan, katerega ljudstvo kljub njegovemu bogastvu ne imenuje bogatega, marveč mu je dalo naziv modri. Od ganjenega očeta (ali le kri napravi očeta?) do viška drame — parabole o pristanu je bil Hannes Sandler nepreosljiv v svoji vlogi, ki jo je odigral res mojstrsko. Toda tudi Sandler ne more sam delati teatra, tudi on potrebuje druge izvrstne ljubitelje gledališča, kot so Valentin Pagitz, ki je predstavljal „nemškega medveda“ viteza tempeljskega reda; Heinz Neunteufel, kot samostanski brat, Heinz Köppl kot sultan, Robert Mösslacher kot patriarh in Gerhard Müller kot deviš, ki so nam že iz prejšnjih let znani kot izvrstni igralci. Veronika Pörtschacher v vlogi Rebe bi lahko nastopila tudi na najboljših poklicnih odrih. Pa tudi Irene Schubmeyer kot zvičajna toda srčno dobra sultanova sestra Sittah, kateri se v dobrem podajanju svoje vloge kot Daja pridružuje še Heidelore Millonig, prav nič ne zaostaja.

Ne zadostuje pa pisati zgolj o predstavi sami, prav tako je treba omeniti sodobno vsebino komada, ki ni le proza nemška drama, marveč spada med najbolj problematične in tudi najlepše drame v svetovnem slovu sploh. Tri religije — židovska, muslimanska in krščanska — katera je prava? Nobena, če ni hkrati človečanska. Strpnost, spoštovanje in človekoljubje so lastnosti prave vere, kdor združuje te, ima pravo vero ne glede na to, ali je Žid, kristjan ali musliman.

Le škoda, da kljub lepemu vremenu premiera ni bila deležna takega obiska, kakršnega bi bila zaslužila.

Franci Zwitter ml.

Goldonijev realistični svet

Z ozirom na bližnje gostovanje ljubljanske Drame v Celovcu, ki bo 1. julija v Mestnem gledališču uprizorila Goldoni-Ruplovo komedijo „Primorske zdrave“, ponatiskujemo iz gledališkega lista Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani naslednji članek Janeza Negra:

Z 18. stoletjem se je začelo v Evropi novo obdobje družbenega razvoja, ki je dobilo v Benetkah svoj najpopolnejši izraz v gledališču. V 18. stoletju pa je bilo beneško gledališče navezano zlasti na ime Carla Goldonija. Duh upora je podrl ravnovesje ustaljenih vrednot, še preden se je izrazil v dejanjih, še preden se je izoblikoval v teorije. In ker je od vseh literarnih vrst gledališče v najtesnejši, najneposrednejši povezavi z družbo, ki jo upodablja, z življenjem, ki ga izraža z besedo avtorja in z igralčevimi gestami, je bilo tudi v Benetkah 18. stoletja najaktivnejše gibalno globokih družbenih sprememb. In ni naključje, da so v tedanji italijanski gledališki literaturi skoraj istočasno nastopili Metastasio, Goldoni in Alfieri, ki so na mah do visoke stopnje razvili dramo, komedijo in tragedijo.

V zgodovini gledališča je Goldoni poseben primer. Čeprav se na prvi pogled zdi, da so njegova dela jasna, je razvojna pot njegove dramatike polna protislovij. Že za Goldonijevega življenja so bila mnenja glede na njegovo dramatikodeljenje: medtem ko mu je bila publika vedno zelo naklonjena, je bila in je še danes kritika dokaj zadržana. Že leta 1762, ko je Goldoni odhajal v Pariz, so kritiki opozarjali na nasprotje med Gozzijem in Goldonijem, to se pravi na nasprotje med

Gozzijevo fantastičnostjo in Goldonijevim posnemanjem stvarnosti. In to mnenje se je utrdilo, tako da se danes dostikrat slišijo izjave, češ da Goldoni ni ne Moliere ne Marivaux. Ko poveljuje Gozzijevo invencioznost, očitajo Goldoniju plehkost upodabljanja stvarnosti, in takšen občutek kaj lahko zavede današnjega gledalca v napačno ocenjevanje Goldonijevega gledališča in v istovetenje z meščanskim gledališčem, ki ga ima do grla dovolj. Goldoni bi jim lahko odgovoril s tem, kar je napisal v svojih Spominih, ko je omenjal svoje v verzih pisane komedije, katerih slabe strani je dobro poznal. Goldoni je priznal, da njegov stil ni eleganten, da njegovi verzi niso nikoli vzvišeni, ampak prepričan je bil, da je bilo prav to potrebno, da je polagoma prišla k pameti publika, ki je bila navajena na razne hiperbole, antiteze, smešne fikcije in predimenzioniranost.

Tako je bil Goldonijev realizem predmet prezira za ene in navdušenja za druge. Pri vsem tem pa se nam je Goldonijeva umetnost pokazala v jasnejši luči. Goldoni sam pravi v svojih Spominih (vedno znova se moramo vračati k njegovim Spominom), da sta bila svet in gledališče zanj dve knjigi, o katerih je venomer premišljal in ki mu zanj ne bo nikoli žal, da ju je uporabljal. Pravi, da mu je življenje kazalo takšno lestvico značajev, strasti, okoliščin, navad, napak in pokvarjenosti, pa tudi kreposti, značilnih za njegov čas in njegov svet, da mu je lahko nudilo ustrezno snov za „zabavne in poučne igre“. Po drugi strani pa mu je gledališka praksa narekovala barve, s katerimi je bilo treba upodabljati te prvine, ustvariti za publiko pri-

jetno predstavo in „zabavno draž“, ki jo občuti človeško srce ob napakah in smešnih straneh ljudi, ki jih vsak dan srečujemo.

Goldoni je bil gledališki človek. Zanj je bila tedaj važna medsebojna odvisnost sveta in gledališča. Vedel je, da stoji na točki, kjer se stekata dva samosvoja italijanska tokova: nove zgodovinske in kulturne okoliščine (rast meščanstva, smisel za stvarnost) in pa umetniška tradicija, katere vsebina blede, a je še vedno ustrezno orodje gledališke tehnike in gledališkega izraza. Tako se v Slugi dveh gospodov še vedno prepletata melodrama in commedia dell'arte.

Goldoni pa ne izhaja — kot Moliere — iz življenja, da bi prišel v gledališče. Njegova izhodiščna točka je bila maska, to se pravi določen gledališki tip, na primer Pantalone. Od njega dalje je poustvarjal Goldoni človeški svet Grobijanov, ostro analizo stvarnosti svoje dobe. Imel je jasno vizijo družbenih sil, ki so si stale nasproti v tedanjih Benetkah, in njegova privrženost stvarnosti izvira iz njegovega pogleda na celotno beneško življenje tistega časa.

Medtem ko je v prvih letih svoje dejavnosti s kritičnim očesom odkrival napake aristokracije, se je v poznejši dobi usmeril k notranjim protislovjem meščanske družbe, kjer sta si stali nasproti stara generacija, navezana na svoj način življenja, zaprta in omejena na svoje posle, in nova generacija, ki jo je privlačil aristokratski blišč, tako da je skušala tudi ona živeti v razkošju in v zabavah ter opuščati vrline svojih prednikov. In medtem ko je analiziral slabosti meščanstva, je odkrival resnično življenjsko preprostost ljudi in jo je prikazal zlasti v Zdrahah z jezikom, ki ni samo zunanji, temveč je izraz značajev in družbenega okolja.

Za reševanje problema

slovenskega visokošolskega doma na Dunaju

V zadnjih tednih je bilo v slovenski in na žalost tudi v širši javnosti vedno spet govora o problemih, ki so nastali okoli slovenskega visokošolskega doma „Korotan“ na Dunaju. Povedane in napisane so bile besede upravičene skrbi za bodoči razvoj doma in sploh študirajoče mladine, izražene so bile prošnje in zahteve, da morajo pristojni činitelji čimprej poskerbeti za ureditev problema. Za znosno rešitev vprašanja na podlagi razgovorov med Mohorjevo družbo kot lastnikom in vodstvom doma ter študenti se je od vsega začetka zavzela tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem.

Ker je ob tem vprašanju prišlo tu-

di do raznih namigovanj, sumničenj in poskusov posameznikov, da bi zadevo zlorabili v svoje zelo ozke interese, objavljamo naslednjo dokumentacijo, ki dovolj zgovorno pričča o tem, kje je treba iskati vzroke, da pereče vprašanje „Korotana“ še vedno ni rešeno in da ob nadaljnjem takem razvoju v slovenskem visokošolskem domu kmalu ne bo več slovenskih študentov. Ravno zaradi tega, ker je vsebina objavljenih pism jasna in torej vsakomur omogoča, da si sam napravi potrebne zaključke, mislimo, da ni treba objavljati nadaljnjih pojasnil in komentarjev.

Uredništvo

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je odboru Družbe sv. Mohorja v Celovcu poslala 29. 5. 1968 pismo naslednje vsebine:

Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem se je na seji dne 28. 5. 1968 bavil tudi s perečim vprašanjem spora med slovenskimi študenti in vodstvom Korotana in je prišel do zaključka, da je treba zadevo vzeti resno in čimprej priti do znosne rešitve. To ne zahtevajo le akcije študentov, temveč predvsem tudi razburjenost naših ljudi na terenu, ki se v skrbi za naš inteligentni naraščaj stalno obračajo na Zvezo slovenskih organizacij za objasnitev zadeve in za končno razčistitev spora.

Zato se Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij obrača na Družbo sv. Mohorja kot lastnika doma z resno prošnjo, da nudi študentom možnost razgovora in v sporazumu z

vodstvom doma in s študenti najde čimprej znosno rešitev. Zavlačevanje zadeve stvari samo škoduje, ker se bo polemika samo nadaljevala in bo tudi slovenski manjšinski tisk prisiljen, da zavzame stališče.

Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij je pooblastil predsednika, da pomaga pri reševanju vprašanja in je le-ta radevolje pripravil sodelovati tudi pri razgovorih s študenti in vas zato prosimo, da mu nudite to možnost. Zveza slovenskih organizacij je s svoje strani do sedaj samo pomirjevalno vplivala na študente in jim svetovala, da pripravijo konstruktivne predloge za razgovor.

Prosimo za vaš čimprejšnji odgovor in vas v resni skrbi za nadaljnji razvoj „Korotana“ pozdravljamo z odličnim spoštovanjem.

Odgovor Družbe sv. Mohorja v Celovcu z dne 15. 6. 1968 se glasi:

Na Vaše zadnje pismo v gornji zadevi sporoča Družba sv. Mohorja, da je bila vedno pripravljena na razgovore z dunajskimi študenti.

Na željo KSŠ (Klub slovenskih študentov — op. ured.) in KDZ (Koroška dijaška zveza — op. ured.) se je peljal naš odbornik-poverjenik za Domove g. župnik Avgust Čebul na Dunaj in se tam s študenti razgovarjal.

Dne 22. maja je KSŠ po gospodu prof. Wakounigu ponovno izrazil željo po razgovorih. Klub je prejel še

Rektoratu Ljubljanske univerze je ZSO 31. 5. 1968 poslala pismo, kjer je med drugim rečeno:

Ker se Mohorjeva družba v Celovcu med drugim sklicuje tudi na to, da težko ukrepa, ker je baje pogodbeno vezana, da v primeru spremembe pri dosedanjem vodstvu „Korotana“ plača večjo vsoto Ljubljanski univerzi, in tudi zato, ker ste svo-

isti dan telegram od odbora, da smo pripravljene na razgovore.

Isti dan je Mohorjeva prejela telegram od KSŠ, da zahtevajo po akademiji Državne gimnazije za Slovence pred Mohorjevo hišo v Celovcu javno diskusijo o zadevah v „Korotanu“. Gospod odbornik Čebul jim je bil na razpolago v Karfreitstraßi, pa nihče ni z njim govoril ali diskutiral.

Sklep odbora, da je Mohorjeva pripravljena na razgovore, še vedno velja.

ječasno darovali opremo za dom, se obračamo na Vas z resno prošnjo, da posredujete pri Mohorjevi družbi v Celovcu, da pride čimprej do razgovora med lastnikom in vodstvom doma ter med študenti.

Mi smo sicer svoječasno v pričakovanju takega razvoja pristojnim forumom v Ljubljani ob sklepu za darilo opreme svetovali in predlagali ustanovitev širšega kuratorija za vodstvo in upravo doma ter predvsem za reševanje eventualnih nesporazumov, vendar se ta naš predlog iz nam neznanih vzrokov ni upošteval. Zaradi tega danes nimamo možnosti neposrednega poseganja v spor in tudi ne moremo učinkovito pomagati pri reševanju nadvse resnega pojava.

Naša prošnja do Vas zato izvira iz resne skrbi za naš inteligentni naraščaj in za nadaljnji razvoj „Korotana“ in pričakujemo Vašo pomoč.

Tajništvo Ljubljanske univerze je Zvezi slovenskih organizacij dne 10. 6. 1968 med drugim odgovorilo:

O razmerah v visokošolskem domu „Korotan“ na Dunaju je bila slovenska javnost obveščena s članki v časopisih... Obveščeni smo tudi, da spor med rektorjem doma „Korotan“ patrom Ivanom Tomažičem in slovenskimi študenti iz Koroške še traja ter da trenutno ni izgledov, da bi brez posredovanja uspelo med obema doseči sporazum, saj ni opaziti pri nobenem potrebni strpnosti in dobre volje.

Zato se strinjamo z mislijo, izraženo v vašem dopisu z dne 31. maja 1968, da bi bilo nujno potrebno posredovati tako, da pride med vodstvom študentskega doma „Korotan“

(Dalje na 4. strani)

Za reševanje problema...

(Nadaljevano s 3. strani)

in slovenskimi študenti iz Koroškega do čimprejšnjih razgovorov, s katerimi naj se spori odpravijo.

Vendar ne vidimo razloga, da tega posredovanja ne bi prevzela Družba sv. Mohorja v Celovcu. V že omenjenem dopisu navajate, da naj bi bila Mohorjeva družba v Celovcu pogodbeno vezana, da v primeru spremembe v vodstvu doma „Korotan“ plača večjo vsoto univerzi v Ljubljani. To pa vsekakor ne izhaja iz darilne pogodbe, sklenjene med univerzo v Ljubljani in Družbo sv. Mohorja v Celovcu. Edini pogoj te pogodbe je ta, da naj darovana oprema

služi slovenskim visokošolcem iz Koroške k preskrbi gmotnih pogojev za študij. Izrecno pa je v tej pogodbi navedeno, da je to darilo univerze v Ljubljani namenjeno slovenskim visokošolcem iz Koroške brez razlike na njihovo politično ali svetovnonazorско prepričanje.

V zvezi z vzpodbudo, izraženo v omenjenem vašem dopisu, iz katere se vidi skrb Zveze slovenskih organizacij na Koroškem za slovensko akademsko mladino iz Koroške, se univerza v Ljubljani obrača z dopisom na Družbo sv. Mohorja v Celovcu...

● Zveza slovenskih izobražencev je 10. 6. 1968 naslovila na Mohorjevo družbo v Celovcu, vodstvo „Korotana“ na Dunaju, Narodni svet koroških Slovencev, Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in Klub slovenskih študentov na Dunaju naslednje pismo:

Ob dogodkih na Dunaju tudi Zveza slovenskih izobražencev ne more molčati, ker ima prihodnost slovenske študirajoče mladine za enega najbolj perečih problemov našega narodnega življa.

Nočemo tu obsojati ne ene ali druge strani, pač pa hočemo pozvati vse prizadete, da se čimprej srečajo in skušajo demokratično rešiti to nadvse važno zadevo. Zveza slovenskih

izobražencev predlaga, da se zastopniki zgoraj navedenih in zastopniki staršev srečajo še pred univerzitetnimi počitnicami v Celovcu, kjer naj se ustanovi forum kot najvišja instanca v problemih doma; pričakujemo, da so v tem forumu zastopani tudi študentje.

Problemi naj se rešijo najkasneje do začetka zimskega semestra 1968-1969.

● Rektor visokošolskega doma Korotan Ivan Tomažič je 17. 6. 1968 pisal Zvezi slovenskih izobražencev, Mohorjevi družbi v Celovcu, Narodnemu svetu koroških Slovencev in Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem:

Istočasno s pismom Zveze slovenskih izobražencev sem prejel tudi pismo od enega izmed največjih živčnih Slovencev, ki piše med drugim: „...o nemirih, ki so Vam jih uprizorili koroški slovenski študentje. Ravnali so res neverjetno neumno, za slovenske fante ponižujoče, za visokošolce neprimerno sramotno. Človek je včasih brezmejno neumen.“

Ali bi jim hoteli nekateri za tako slavna in junaška dejanja podeliti odlikovanja in kolajne?...

Zveza slovenskih izobražencev, ki „ima prihodnost študirajoče mladine za enega najbolj perečih problemov našega narodnega življa“, bi morala kaj prispevati za bolj pametno in pošteno obnašanje slovenske študirajoče mladine. To pa lahko stori brez „forum-ov“ in brez srečanja z Mohorjevo družbo, z vodstvom „Korotana“ in s predstavniki političnih organizacij.

● Dne 24. 6. 1968 je Zveza slovenskih organizacij poslala Mohorjevi družbi v Celovcu naslednje pismo:

Potrujemo prejem vašega odgovora z dne 15. 6. 1968 na naš dopis v predmetni zadevi z dne 29. 5. 1968.

Iz vašega odgovora z zadovoljstvom razvidimo, da je Mohorjeva družba slej ko prej pripravljena na razgovore s študenti, na drugi strani pa vaš odgovor potrjuje dejstvo, da do danes še ni prišlo do dejanskega nadvse potrebnega razgovora.

Kakor nam je znano iz pogovora s študenti, je gospod župnik Avgust Čebul na Dunaju študentom izrecno izjavil, da s strani MD nima nobenega pooblastila za kakršnekoli definitivne sklepe in da prihaja zgolj privatno.

Kljub temu pa Mohorjeva družba dveh študentov, ki sta se pripeljala z namenom razgovora z Dunaja v Celovec, ni hotela sprejeti, češ da se gospod župnik Čebul v svrhu razgovorov nahaja na Dunaju.

Tu gre brez dvoma za dve različni trditvi in najmanj za nesporazum, v kolikor ena trditev sploh ne odgovarja resnici.

Telegram KSS z zahtevo po javni diskusiji pred Mohorjevo hišo nam ni bil znan, pač pa smo slišali, da so študentje želeli razgovarjati na dan akademije slovenske gimnazije dopoldan, da pa do 13. ure niso našli nikogar od MD. Kakorkoli pa je že bilo, smatramo in smo prepričani, da se strinjate z nami, da javna diskusija na cesti ni ravno primerna in pripravna za konstruktiven razgovor. To je predsednik ZSO študentom pred Mohorjevo hišo tudi povedal in jih pozval, da končajo z demonstracijo, v prepričanju, da jim bo MD nudila priložnost za konstruktiven pogovor. Verjetno je ta poziv predsednika ZSO povod, da ni prišlo do javne diskusije. Sicer pa je g. župnik Čebul tudi tam izjavil,

da ga ni poslala Mohorjeva družba.

Toda ne gre za formalistično ugotavljanje pripravljenosti za razgovor niti ne gre za to, kdo je kriv, da še ni prišlo do razgovora. Važno je le to, da končno pride do konstruktivnega dialoga, na katerem se lahko konfrontirata stališči obeh strani, da se najde ustrežna rešitev perečega vprašanja in Vas prosimo, da tak razgovor čimprej skličete.

Brez dvoma pa ne predstavlja rešitve stališče, češ: „brez razgrajčev vlada zdaj v domu tako lep mir, red in zadovoljstvo vseh, da ne rabimo nobenih „forum-ov“. Po vzpostavitvi tega lepega vzdušja bo vsak čas mogoče rešiti vsa vprašanja v okviru sosveta, ki bo sestavljen iz predstavnikov v domu živčnih študentov, njihovih staršev, Mohorjeve družbe in vodstva doma. Nepoklicane pa lepo prosimo, naj nas pustijo v miru...“

ZSO je nasprotno mnenja, da je treba odstraniti vse okoliščine, ki so vzrok, da je toliko študentov prisiljeno ali prostovoljno zapustilo dom, da je treba skrbeti, da se vsi slovenski študentje vrnejo v dom, da bo število slov. študentov v domu v bodoče stalno naraščalo, ne pa stalno padalo. Vsem študentom, tudi izključenim, je treba dati možnost razgovora in rehabilitacije, v bodoče pa v spornih vprašanjih možnost pritožbe na višjo instanco, to je nekak kuratorij ali svet, ki naj bo sestavljen tako da se bo vsak študent ne glede na njegovo politično in svetovnonazorno gledanje lahko s polnim zaupanjem obrnil nanj.

V kolikor Zveza slovenskih organizacij pri rešitvi perečega vprašanja lahko pomaga, izraža za to svojo pripravljenost in ponavlja svojo vsečasno željo, da sodeluje pri razgovorih s študenti.

Slovenski študentski dom mora služiti res slovenskim študentom

V široki koroški slovenski javnosti so povzročili neodgovorni in vse graje vredni ukrepi vodstva visokošolskega doma „Korotan“ na Dunaju resno zaskrbljenost, pa tudi upravičeno ogorčenje. To je prišlo do izraza tudi na nedavni odborovi seji Slovenskega prosvetnega društva v Železni Kapli, ki je po soglasnem sklepu naslovilo 22. 6. m. na vodjo doma p. Tomažiča pismo, čigar prepis so poslali tudi Klubu slovenskih študentov na Dunaju in uredništvu našega lista. Pismo se glasi:

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli se je na svoji zadnji seji bavilo z dogodki okoli visokošolskega doma „Korotan“ na Dunaju. Odborniki so soglasno zavzeli stališče, ki ga Vam posredujemo v upanju, da ga smatrate kot odkrit odgovor na Vaše samovoljno postopanje.

Z velikimi upi in z veseljem smo sledili nastajanju visokošolskega doma „Korotan“. Kakor drugi koroški Slovenci smo tudi v naši okolici zbirali denar za postavitve doma. Po svojih močeh smo podpirali akcijo. Tudi Hranilnica in posojilnica Železna Kapla je prispevala

boste delali razlik pri sprejemu slovenskih študentov v dom. Zato je bila naša dolžnost, da smo kot koroški Slovenci in kot starši otrok doprinosili vsak svoj delež h gradnji „Korotana“.

Razmere zadnjih časov pa so koroške Slovence hudo razočarale. Boli nas, da v naših otrocih, ki pridejo na Dunaj, vidite predvsem svoje podložnike, ki so izročeni Vaši milosti in nemilosti. Nismo našli pametnega vzroka, zakaj ste zmetali toliko študentov na cesto. Posebno žalostno pa je, da sta se temu Vašemu nestvarnemu in kratkovidnemu postopanju pridružila tudi

izjavimo solidarne s slovenskimi študenti. V njihovem boju za znanost in sodobno življenje v domu, v boju za demokratične pravice, v boju proti kratkovidnosti in krivici s katere koli strani bodo deležni vselej naše podpore.

Slej ko prej smo pripravljeno podpreti dom, tudi finančno, vendar pod pogojem, da bo služil res slovenskim študentom, za katere je bil ustvarjen s pomočjo vseh. Kot Slovenci in kot ljudje v svobodni Avstriji pričakujemo od Vas, da Vaše korake, ki so materialno in moralno oškodili slovenske študente, popravite in da se kot duhovnik v pokoncilski dobi zavzame za pravično in lojalno rešitev vseh vprašanj okoli „Korotana“, katerega ime nas kljub vsemu povezuje, obenem pa nalaga vsem zgodovinsko odgovornost. Prosvetno društvo „Zarja“ in slovensko ljudstvo je zainteresirano na tem, da se razmere v „Korotanu“ zboljšajo. Na Vas leži, da doprinesete k temu bistven delež. Prosimo Vas za to. Prepričani smo, da se s količkar dobre volje da odnos vodstva do študentov in odnos študentov do vodstva normalizirati, kar je iskrena želja nas vseh.

Lojze Milač

osemdesetletnik

Blato pri Pliberku. V občudovanja vredni svežini, čilosti in vedrini duha in telesa je minuli ponedeljek dopolnil osemdeseto leto svojega življenja Lojze Milač, p. d. Prenar na Blatu. Njegovo marljivo delo nikdar ni veljalo le lastni družini in domačiji, marveč je mnogo svojih sil posvetil in jih še vedno posveča tudi naši širši narodni skupnosti.

Jubilant je po rodu iz Olševka pri Kranju, od koder so se Milačevi že pred prvo svetovno vojno naselili na Blatu pri Pliberku. Tu je po očetu prevzel kmetijo in se na temelju svojega strokovnega znanja, pridobljenega na kmetijski šoli na Grmu ter praksi v Švici razvil v prizadevnega naprednega gospodarja. Poleg vseh skerbi in dela na svoji kmetiji je bil vedno tudi vnet prosvetaš. Sodeloval je v različnih slovenskih pevskih zbiorih, nastopal na kulturnih prireditvah kot govornik, na odrih naših društev pa kot nadarjen igravec. Bili so časi, ko je hkrati prevzemal in odigraval glavne vloge v igranih pri treh okoliških prosvetnih društvih. Na neštetihih prireditvah širom Podjume pa tudi v Celovcu smo ga lahko srečavali. Še vedno je tudi s srcem zadružnik in je ogromno časa in truda posvetil kot načelnik domači hranilnici in posojilnici ter živinorejski zadruzi. Kot navdušenega lovca, velikega ljubitelja narave in živahnega družabnika pa ga poznajo in visoko cenijo daleč naokoli zlasti tudi vsi njegovi lovski tovariši. Vsepoposod, kjer se v družbi pojavi s svojim zdravim in duhovitim humorjem, se ga razveselimo, saj zna razvedriti vsako še tako mračno čelo, s svojo preudarno in tehtno besedo pa izravnati in vskladiti različna mnenja. Zato mu ob njegovem življenjskem jubileju iz srca želimo še mnogo zdravih, srečnih in zadovoljnih let med nami in v krogu svoje družine.

Objava slovenske gimnazije

Sprejemni izpiti na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto 6. julija 1968 ob 8. uri zjutraj. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo; izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Glede vstopa v višje razrede pa je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22. Predložiti je treba naslednje dokumente: 1. rojstni list, 2. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole, 3. dokaz avstrijskega državljanstva. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

svoj delež. Pri vsem tem delu smo imeli pred očmi naše študente, ki bi naj jih, ko pridejo na Dunaj, sprejel pod streho študentovski dom ne glede na njihovo politično in versko prepričanje. Občudovali smo Vašo spretnost, s katero ste se lotili gradnje doma, pozdravili smo Vaše širokogrudne obljube, da ne

Narodni svet koroških Slovencev in Mohorjeva družba. Pustila sta na grd način celo mlado akademsko generacijo na cedilu prav tam, kjer bi krščanska načela zahtevala odločnih in močnih dejanj.

Dunajski dogodki, za katere so zvedeli koroški Slovenci, narekujejo samo, da se jasno in enoglasno

Festival folklorne v Celovcu v znamenju prijateljstva med narodi

Kot manifestacija za združeno Evropo v duhu prijateljstva med narodi je izzvenel letošnji 5. festival folklorne v Celovcu, pri katerem so sodelovale skupine iz treh sosednih dežel Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške. Poleg petih koroških skupin — kmečke godbe iz Kleinkirchheima, pevskega zbora „Wulfenia“, plesne skupine „Edelweiss“ in zbora madrigalistov iz Celovca ter deškega zbora iz Radentheina — so iz Slovenije nastopili že dobro znani „Veseli planšarji“, plesna skupina „Svoboda

Zgornja Šiška“ in godbeni ansambel Pavla Kosca, medtem ko so deželo Furlanijo-Juljsko krajino zastopali folklorna skupina „Chino Ermacora“ iz Čente ter pevska zbor „Seghizzi“ iz Gorice in „Ernes Grion“ iz Tržiča.

Okvir letošnjemu festivalu folklorne je bila prireditelj, ki je veljala zamisli o združenju Evrope. Za to priložnost so se v Celovcu zbrali župani iz Ljubljane, Gorice, Trsta, Canterburyja in Wiesbadena, kot predstavnik Evropskega sveta pa je bil navzoč župan mesta Gladsaxe na Danskem.

Tako ob predaji evropske zastave mestu Celovcu kakor tudi med posebnim razgovorom, kjer so predstavniki omenjenih mest razpravljali o možnostih kulturne politike preko meja, je bilo govora o prijateljstvu med narodi ter o človeških stikih in živih mostovih med deželami. Ponovno je bilo naglašeno tudi mnenje, da so prijateljski odnosi med sosednimi deželami Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino vzorec bodoče evropske združitve.

Pri tem pa je vsekakor značilno, da se pri vseh izjavah in pogovorih s častno izjemo direktorja celovške Evropske hiše dr. Oberleitnerja nihče ni spomnil najbolj naravnega mostu med dvema narodoma, namreč narodne manjšine, čeprav ima tako manjšino na svojem ozemlju vsaka od treh sosednih dežel.

Obisk iz Amerike

Minuli torek je bil za nekaj ur na obisku na Koroškem 25-članski mladinski zbor Narodne podperne jednote iz Clevelanda v Ameriki. Zbor, ki ga sestavljajo otroci slovenskih izseljencev v Ameriki, je kot gost Slovenske izseljenske matice trenufno na turneji v Sloveniji, kjer je priredil že vrsto koncertov.

Na Koroškem so si mladi ameriški Slovenci ogledali vrsto krajev, v hotelu „Korotan“ v Sekiri so imeli kosilo, pozdravil pa jih je tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze Andrej Kokot. Njihov izlet na Koroško je organizirala Slovenska izseljenska matica, vodil pa jih je njen kulturni referent Stane Češarek.

KOLENDAR

Petek, 21. Junij: Alojzij
Sobota, 22. Junij: Ahacij
Nedelja, 23. Junij: Agripin
Ponedeljek, 24. Junij: Kres
Torek, 25. Junij: Viljem
Sreda, 26. Junij: Janez in Pavel
Četrtek, 27. Junij: Hema

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Arhitekti načrtujejo za leto 2000

V Severnem morju naj bi nastale „nove Benetke“

Nedaleč od londonskega Scotland Yarda sanjajo člani GADC o začetku steklene dobe. Kratica GADC pomeni „Glass Age Development Committee“ (Odbor za razvoj steklene dobe), ki od leta 1955 dalje javnost od časa do časa preseneča z drznimi načrti za vsakdanje življenje v prihodnjem tisočletju. Vsak izmed njegovih predlogov je tehnično sicer že danes izvedljiv, vendar bo človeštvu zanje „zrelo“ šele po letu dva tisoč.

Leta 1955 so izdelali maketo, ki predstavlja Soho leta 2000. Namesto zmede manjših hiš in ozkih ulic se med zelenimi površinami dviga šest 24-nadstropnih stanovanjskih blokov. Naslednjega leta so presenetili javnost z modelom novodobne tržnice, obdane s stanovanji. Leta 1957 so pokazali maketo letališča za helikoptere v središču Londona. Dve leti kasneje je na njihovih risalnih deskah nastala „Motopia“, moderno mesto za 30.000 prebivalcev, v katerem vozijo avtomobili nad strehami, kjer lokalni promet poteka po številnih kanalih ter so cerkev, šole, športna in otroška igrišča skrita v ogromnem parku. Leta 1961 in 1964 so sledili modeli 300 metrov visokega stolpa iz betona in stekla, ki naj bi bil središče britanske industrijske razstave, ter šeststopenjski mostu čez Temzo, na katerem bi bilo dovolj prostora za trgovine, gledališče, hotel in podzemeljsko železnico.

Po štiriletnem premoru pa je GADC postregel z novim načrtom — gotovo pod vplivom napovedi, da se bo prebivalstvo Zemlje do leta 2000 podvojilo — idealnega mesta za 30.000 prebivalcev, za katerega ne bo treba niti enega kvadratnega metra zazidalne površine, ki je že danes primanjkuje. To mesto prihodnosti bo, kot upajo pri GADC, čez šestdeset let stalo na morskovi vršini.

Otoško mesto je seveda mogoče zgraditi samo v dobro zavarovanem zalivu, toda njegovi projektanti menijo, da je primernih prostorov na stotine. Eden izmed njih naj bi bil v Severnem morju, 23 kilometrov pred obalo Norfolk. Mesto naj bi bilo široko 1,5 in dolgo 1 kilometer. Za zdravo podnebje bi skrbel 60 metrov visok zid, ki bi umetni otok varoval pred prehudimi viharji; zid bi bil zavarovan še s plavajočimi valolomi.

„Sea-City“ — kakor so imenovali projektanti svoje mesto bodočnosti — bo stalo na 20 metrov visokih betonskih stebrih in na plavajočih železopetonskih pontonih; zgrajeno bo skoraj izključno iz stekla in betona, katerima morská voda ne bo mogla do živvega. Stanovanjske hiše bodo zgrajene na šestnajstnadstropnih terasah. Vsako stanovanje bo imelo največ šest sob s centralno kurjavo ali klimatskimi napravami. Pešpoti bodo speljane štiri metre nad morskó gladino in bodo povezovalle vse hiše. Za promet znotraj mesta bodo skrbeli električni hidroglicerji. Ladje, ki bodo z obale dovažale zaloge, se bodo morale zasidrati zunaj mesta, da ne bodo onečejale vodo znotraj umetnega atola, ki bo od obale oddaljen deset minut poleta s helikopterjem oziroma petindvajset minut vožnje z vozilom na zračni blazini.

V „novih Benetkah“ bo dovolj prostora za šole, igrišča, plavalne bazene in plaže za otroke, za trgovine, teniška igrišča, kegljišča, knjižnice, umetnostne galerije, muzeje, restavracije, klube in kinematografe, radijsko postajo, televizijski odajnik, telefonsko omrežje, gasilsko službo, policijske postaje, cerkev, bolnišnico in pokopališče. Projektanti so mislili tudi na industrijo. „Morsko mesto“ bo predelovalo ribe in školjke, pridobivalo iz morske vode magnezij in brom ter na kopno izvažalo velike količine umetnih gnojil. Seveda bo opremljeno tudi z napravami za pridobivanje pitne vode iz morja.

„Sea-City“ naj bi postalo tudi zanimiva turistična točka. Mesto bo postalo raj za vodne smučarje in podvodne ribiče, mnogo obiskovalcev pa bo pritegnil tudi podvodni živalski vrt.

Širokopotezni načrt, kot so si ga zamislili v GADC, je naletel na različen odziv. Našel si je mnogo prijateljev, ki verjamejo v njegovo izvedljivost; nakopal pa si je tudi nekaj nasprotnikov, ki vanj ne verjamejo. Med zadnjimi je tudi oceanograf V. Caston, ki je prepričan, da dno Severnega morja ni primerno za postavljanje betonskih stebrov. Razen tega po njegovem mnenju še tako visoki valolomi ne morejo zadržati osem metrov visokih valov, ki v Severnem morju niso redkost.

Kakorkoli že, samo zaradi vprašanja prostora načrt GADC ne bi smel propasti. Sicer pa je njegova uresničitev še daleč. Petdeset let je dolga doba. Spomnimo se, kakšna je bila Zemlja pred peldesetimi leti, torej leta 1918, ko še ni bilo radia, televizije, radarja, reaktivnih letal in marsičesa drugega, in lažje bomo razumeli projektante „Sea-City“. Prav tako ne smemo pozabiti, da bo tudi ob uspešni kontroli rojstev število svetovnega prebivalstva še vedno naraščalo. Že sedaj kritično pomanjkanje gradbenega prostora se bo torej še povečalo; konvencionalne gradnje na velikih površinah bo kaj kmalu konec. Če upoštevamo vsa ta dejstva, potem se načrt „morskega mesta“ ne bo več zdel tako fantastičen.

V Ameriki si lahko vse izposodite

Da bi zadovoljili ljudi, ki so si hoteli kaj napraviti ali popraviti sami, so se pojavila majhna podjetja, ki so se ponujala takole: „Povejte nam, kaj potrebujete, pa vam bomo posodili!“

Zaradi raznovrstnosti stvari, ki so jih ljudje iskali naposodo, se je v Ameriki polagoma razvila cela mreža izposojevalnic; danes obsega okoli 9 tisoč takih podjetij, ki zabeležijo v enem samem letu več kot dve milijardi dolarjev prometa.

Če vstopi danes kdo v izposojevalnico Ristow v Des Plainesu (Illionis) bo našel tam vse — od vedrov do bolniških postelj na elektronsko upravljanje. V skladiščih bodo interesi našli prikolice za kamione in smuči za vodno smučanje. Nekatera podjetja v Los Angelesu izposojajo celo drevesa

in okrasne grme gradbenim podjetjem, da bi bile njihove hiše videti čim lepše in tako bolj privabljale kupce. Takoj ko je hiša prodana, dobi izposojevalnica drevesa in grme nazaj. Izposojajo posebne vrste gosi, neki farmar iz Texasa pa si redno izposoja električne ščetke za čiščenje svinj, preden jih odpelje na sejem.

Kadar si katera od strank želi izposoditi kakšen večji ali težji aparat, se podjetje za izposojanje navadno pozanima, čemu ji bo. To določa celo policijski predpis, saj je neka stranka iz Seattla zahtevala naposodo električno kladivo in drugo orodje, ki ga je potem uporabila pri vlomu v banko.

Nekatera podjetja so v lasti družin z več otroki in tako postanejo sinovi vodje podružnic. Praktična stran tega se je kma-

lu pokazala, saj posojajo taka podjetja precej stvari kar iz „družinskega inventarja“. Specializirana podjetja izposojajo samo določene vrste predmete, na primer predmete za zabavo: igralne karte, rulete, glasbene instrumente, gramofone, lovske puške ter igrače za otroke in odrasle.

Elmen Rent Alis Incorporation v Dakoti je veliko podjetje, ki izposoja zares vse mogoče stvari — od luksuznih krznen, elegantnih oblek do kovinskih sodov za nafto in bencin. Podjetje ima tudi 500 različnih avtomobilov: limuzin, športnih avtomobilov in kamionov vseh velikosti; ta vozila so skoraj vedno zasedena.

Kalifornija, ki je bila preizkusno področje za izposojanje, je v tem pogledu še danes najaktivnejša — tam je okrog 1200 takih podjetij.

● Za izumitelja smodnika po krivici volja nemški menih Schwarz (1310—1384). Sestavil je le posebno učinkovito strelnó mešanico, smodnik pa so poznali že mnogo stoletij prej na Kitajskem in v Arabiji. Pa tudi v Evropi ni bil neznan, saj ga omenja v svojih delih že angleški naravoslovec Roger Bacon, ki je živel v letih 1214—1295, torej celo stoletje pred Schwarzom.

● Prva ladja z Dieslovim motorjem, ki je lahko vzela s seboj dovolj nafte za potovanje iz Evrope na Daljni vzhod in nazaj, je bila „Selandija“. Zgradili so jo leta 1912 v Köbenhavnu in je imela motor s 1200 konjskimi močmi.

● Italijanski in angleški dirkači so se dolga leta zagrizeno borili, kdo bo prej prevo-

Drobne zanimivosti

zil 100 milj (160,9 km) v manj kot eni uri. To so je posrečilo šele leta 1957 Angležu Bobu Mc Intyreju, toda na italijanskem motorju Gileri.

● Dva leva iz iste družine se v resnem boju na življenje in smrt spoprimeta le izredno redko, toda za šalo ali „trening“ se samci skoraj vsak dan ravšajo med seboj.

● Znani ameriški romanopisec in humorist Opie Read je imel nenavadnega konjička: zbiral je grozljive zgodbe. Njegova zbirka jih je obsegala več kot 20.000.

● Če pomislimo, kako razvito je bilo pleme Inkov v starem Peruju, je pravzaprav čudno, da so njihovi potomci, današnji prebivalci te južnoameriške države, tako zaostali. Znanstveniki so to dejstvo razložili s tem, da je v inkovski državni ureditvi moralo preprosto ljudstvo samo ubogati, njihove voditelje in hkrati nosilce visoke civilizacije in kulture pa so španski osvajalci pobili.

● Na zadnjih astronomskih kongresih so strokovnjaki soglasno ugotavljali, da so tehnični problemi vesoljskih potovalov v glavnem že vsi rešeni. Pač pa še ne vedo, kako bo te potole prenašal človeški organizem.

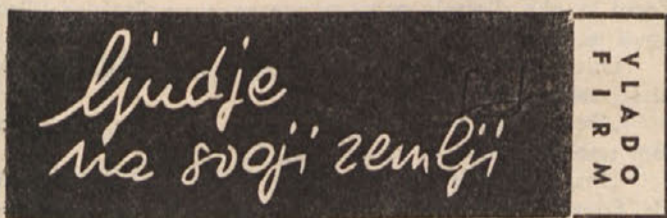
Očala so lahko okras

„Od danes naprej morate nositi očala!“ Ta ugotovitev zdravnika je že marsikoga hudo vznemirila in razburila. Kako more tako mirno izustiti tak stavek, ko vendar gre za lepoto, ki bo zdaj zaradi očal prizadeta. Toda nimajo prav tisti, ki se tako vznemirjajo, kajti ni nobenega vzroka za obupanje. Očala morejo biti, če jih pozorno izberemo in uskladimo z obliko svojega obraza, tudi zelo lep okras.

V strokovnih prodajalnah je na voljo izredno bogat izbor teh očesnih pripomočkov. Vedeti je treba le, da je bodoči videz odvisen od dobrega izbora.

Glede oblike očal sta dve teoriji, ki ju je dobro poznati. Prva: okvir očal mora biti v popolnem skladu z obliko obraza, torej okrogel, če je obraz takšen, podolgovat, če je obraz podolgovat, trikotniški, če je obraz takšen... Druga teorija: podolgovat okvir, če je obraz okrogel, okrogel, če je obraz podolgovat... Prva teorija poudari nepravilnost obraza in ga spremeni v „značilnega“, po drugi teoriji pa pomanjkljivosti skrivamo.

Pomembna je tudi barva okvira. Za lažjo izbiro nekaj nasvetov: svetel okvir, če imate poudarjene črte obraza; temnega, če imate droban obraz; svetlega, če ste svetlolasi ali temnolasi s temno poltjo; temnega, če ste svetlolasi ali temnolasi s svetlo poltjo. Okvir v zelo opazni barvi je priporočljiv le tistim, ki imajo manj kot dvajset let, če imajo zelo pravilne črte obraza in lepe oči.

8. nadaljevanje

To pa je presneto živčen gospod, je pomislil Srečko. Črt je stopil korak naprej in potegnil iz žepa zapečatenó pismo.

„Gospod glavar,“ je pričel, „prihajava naravnost iz glavnega štaba Hitlerjugend, v zelo važni in pereči zadevi. Izročiti vam morava osebno to pismo in počakati na takojšen odgovor.“

Glavar jima je pomignil in zdolgočaseno dejal: „Izvolita, pogovorimo se natančneje v mojem delovnem kabinetu.“

Ko sta stopila v razkošno opremljen glavarjev kabinet, je stopil glavar k mizi in hotel pritisniti na zvonec. Črta je spreletelo.

„Bosta malo pijače popila, kaj ne?“

Črt se je oddahnil in dejal: „Hvala, gospod glavar, ne pijeva, službeno sva. Z motorjem.“

Glavar se je nasmehnil in s ponosom dejal: „To je prava Hitlerjeva mladina! Sedita in dajta mi pismo!“

Nista sedla. Črt je pomolil roko s pismom. Glavar ga je vzel, ga pogledal in odprl. Mladima partizanoma je kri sunkoma butnila v glavo. Skoraj bi pozabila dihati. Nastopili so trenutki, moreči in napeti.

Glavarju so se razširile oči. V obraz je postal prsten. V pismu je pisalo: LEP PARTIZANSKI POZDRAVI!

Še preden se je mogel glavar zganiti, je Črt bliskovito potegnil napeto pištolo. Trije plameni so bruhnili iz naperjene cevi. Vse tri krogle so zadele glavarja v prsi. „Banditen!“ je še kriknil, potem je omahnil in telebnil na dragoceno preprogo.

Srečko se je bliskovito obrnil, zgrabil Črta za roko in ga potegnil za seboj. „Beživa, če ne, bo po nama. Strašno je zagrmelo. Brži!“

Zaloputnila sta vrata, tekla po hodniku in drsaje preskakovala stopnice. Srečko je kriknil: „Črt, pazi na hišnika in vratarja.“ Ko sta v dolgem skoku preskočila zadnji dve stopnici, bi bila skoraj podrla hišnika. Slišal je strele v glavarjevi sobi in takoj zaslutil nevarnost. Stekel je po psa in z njima oddrvel v hišo, da bi prestregel napadalca. Bil je pogumen človek.

Ko je Črt odsunil hišnika, da se je opotekel, je kriknil Srečko: „Teci, teci!“ Že pa sta navalila razjarjena psa. Še preden je mogel Črt vnovič izvleči pištolo, da bi prehitel hišnika, ki je svojo že držal v roki, a zaradi poskakujočih psov ni mogel meriti, je zagrmela silna eksplozija. Srečko je bil vrgel ročno bombo, se bliskovito vrgel na tla in za seboj potegnil tudi Črta. Ko sta potem tekla po stezici proti cesti, sta se v veži v smrtnih krčih zvijala psa, ranjeni hišnik se je po vseh štirih splazil k telefonu; hropel je in klical na pomoč. Iz zgornjih prostorov mu je odgovarjal ženski vrišč, zunaj na vrlu pa je izza grmovja ves preplašen oprezoval stari dobrodušni vrtnar in s tresočim glasom mrmrljal: „Jedeta, saj sta bila partizana. Domov grem, takoj!“

Črt je pograbil motor, ga zvelkel na cesto in vžgal. Skočila sta nanj in z največjo hitrostjo odpeljala. Srečno sta se izognila parku, kjer so se najraje sprehajale policijske patrulje. Črt je napenjal oči. Prah ga je ščemel, vendar je veselo vzkliknil:

„Tovariš, srečo sva imela. Akcija je uspela; gestapovci bodo pobesneli.“

Hrup bržegega motorja je preglasil njegove besede.

Ko sta zavila v bližnji drevored, sta se oba hkrati zdrznila. „Policijska sirena!“ je vzkliknil Črt in ustavil motor ob robu ceste. Kmalu se je pred njima pojavil avto, zavore so zaškripale in kolesa podrsela; avto se je ustavil. Črt in Srečko sta mirno čakala. Črtova roka se je v žepu krčevito oklepala pištolo.

Mlad oficir je pristopil k njima, pozdravil, si ju dobro ogledal, prijel za motor in rezko vprašal:

„Od kod prihajata?“

Srečko, ki je stopil z motorja, je odgovoril:

„Iz laborišča Hitlerjugend. Peljeva se v štab po ukazu laboriščne komande.“

„Sta morda srečala ali videla bežati moške z brzo-strelko?“

„Ne, gospod, prav nič nisva videla, niti kaj slišala na tej samotni cesti,“ se je odrezal Srečko, pozdravil in spet sedel na motor. Oficir je zamišljen zlezal v avto, ki je takoj odpeljal naprej.

„Duš, Črt, kar vroče mi je bilo,“ se je oddahnil Srečko. „Dobro sva izvozila. Sedaj pa zavij proti bližnjemu gozdičku, da se skrivaj preoblečeva.“

„Res je,“ je odvrnil Črt, „v uniformah ne smeva naprej; gotovo že vedo in imajo najin opis. Naprej!“

Policijski avto je medtem v divji vožnji pridrvel do glavarjeve vile. V njej je bilo vse tiho, brez življenja. Zavese na oknih so bile spuščene. Policisti so poskakali z vozila, med prvimi oficir. Ni pozvonil, marveč je s silo butnil v vrna vrata, ki so bila zaklenjena. Potegnil je pištolo in policistom ukazal, da obkolijo hišo. Pod koraki škornjev je škrtal beli pesek. Oficir je sunkoma odprl vrata v vežo in

TUDI NA TRGU Z GOVEJIM MESOM:

Prizadevanje za boljšo kvaliteto in za njeno izenačenost

Na trgu z govejo živino zadnja leta vidimo, da ponudba klavnih goved in goveje- ga mesa narašča. To naraščanje je v glavnem posledica večje intenzivnosti kmetijstva. Kmetje pridelajo več krme in boljše krmo, vsled česar zlasti v hribovskih področjih redijo več goved za zakolj kot so jih redili včasih.

To tendenco spoznamo, če primerjamo osnovne značilnosti govedoreje leta 1966 z onimi leta 1954. Leta 1954 so v Avstriji našli okroglo 1.200.000 krav, leta 1966 pa 1.128.000, torej za 72.000 manj. Tega leta so bile krave na skupnem številu govedi udeležene z 52 odstotki, leta 1966 pa le še s 43 odstotki.

Iz tega sledi, da se je že samo zaradi tega moralo število govedi za zakolj v naši državi povečati. Povečalo pa se je tudi zaradi tega, ker se je zboljšala rodovitnost krav in ker se je povečala prireja telet. Leta 1954 je od 100 krav dalo teleta le 78, leta 1966 pa že 86. Leta 1966 je šlo v rejo blizu 60 odstotkov telet, 12 let prej pa le dobrih 42 odstotkov. Tedaj je šlo v rejo okroglo 400.000 telet, predlanskim pa že 581.000, torej za 181.000 več kot leta 1954.

Končno pa je treba tudi upoštevati, da se je ponudba goved za zakolj v naši državi povečala tudi zaradi tega, ker smo medtem od reje in pitanja starih volov vse bolj prešli na rejo in pitanje mladih bikov. Med letom 1957 in letom 1966 se je število pitanih volov zmanjšalo od 60.000 na 31.000, število pitanih bikov pa je naraslo od 105.000 na 215.000. Leta 1957 smo priredili 215.000 klavnih govedi, leta 1966 pa že 296.000.

KONKURENCA NA EVROPSKEM TRGU JE OSTRA

Spričo takega razvoja mora avstrijsko kmetijstvo za klavna goveda že nekaj let iskati kupce v inozemstvu. V teku naraščanja prireje klavnih govedi smo prišli v položaj, da moramo sedaj izvoziti že vsako četrto prirejeno govedo, na Koroškem pa celo že vsako tretje. Iz tega sledi, da se moramo čedalje bolj ravnati po željah, ki jih ima v pogledu na klavna goveda in na goveje meso inozemska tržišča, in da bomo morali vse bolj budno slediti razvoju ponudbe in povpraševanja na tem tržišču.

Kakšen je položaj na evropskem trgu z mesom?

V odgovoru na to vprašanje je treba najprej vedeti, da imamo v Evropi tako države, ki so razmeroma veliki izvozniki klavnih goved, kakor tudi države, ki klavna goveda in goveje meso uvažajo. Med slednje sodijo po vrsti Velika Britanija, Italija, Zahodna Nemčija, Holandska in Švica. Leta 1965 so te države uvozile okroglo 4,47 milijona klavnih goved. Med njimi je Velika Britanija uvozila 1,69 milijona, Italija pa 1,32 milijona klavnih goved.

V istem letu so Irska, Danska, Francija in Avstrija izvozile 1.837.000 klavnih goved. Avstrija je izvozila okoli 47.000 klavnih goved in skoraj isto število goved za nadaljno rejo, lani pa je izvozila 59.000 klavnih goved in 53.000 goved za nadaljno rejo. Iz tega spoznamo, da so se v naši državi izvojni viški pri goveji živini povečali.

Po podatkih iz leta 1965 manjka na zahodnoevropskem trgu okoli 2,6 milijona klavnih goved na leto. To potrebo krije Zahodna Evropa z uvozom iz vzhodnoevropskih držav in iz prekomorskih dežel, zlasti iz Argentine, Avstralije, Nove Zelandije in Uru-

guaja. Te države so imele leta 1965 izvojni višek 3 milijonov goved. ZDA zadnje čase nimajo izvoznih viškov. Izvozu 1 milijona goved stoji nasproti uvoz istega števila goved.

Zahodnoevropski trg je torej za goveje meso zelo sprejemljiv. Toda kakor je sprejemljiv, tako je postal tudi zahteven in izbirčen. S starim volom ni več zadovoljen, zahteva mlado pitano govedo, katerega meso gospodinja lahko hitro pripravi. Kakor pri nas želijo potrošniki tudi v Zahodni Nemčiji in v Italiji meso mladih, a dobro dopitanih bikov. To meso je za klobase zelo pripravno, istočasno pa je dobro uporabno tudi za pripravo drugih mesnatih jedil. Izbirčnost v pogledu na klavna goveda v Italiji in Zahodni Nemčiji, pa tudi v Švici narašča, kajti države izvoznice mesa zadnje čase naravnost tekmujejo, kako bi kar najbolj ustregle željam kupcev in si s tem zagotovile stanovitno tržišče.

Z „EINSTELLERJI“ NI VEČ ZASLUŽKA

V tem sklopu je treba zlasti poudariti, da zadnja leta težave pri izvozu starejših goved naraščajo. To velja zlasti za goveda, ki jih na Koroškem v precejšnji meri kupujemo za dopitanje, za takomenovane „Einstellerje“. Te težave lahko najbolj ponazorimo, če primerjamo razvoj cen „Einstellerjev“ z cenami izvožene klavne živine. Leta 1956 smo prve v povprečju plačevali po 9,50 šilinga, klavna goveda pa smo izvažali po 11,60 šilinga. Razlika je torej znašala 2,10 šilinga. Dopitavanje je bilo torej razmeroma dobičkanosen posel.

Tekom zadnjih let pa se je ta razlika vedno bolj krčila. V letih 1963 in 1964 je znašala še 1,80, leta 1966 pa le še 1 šiling. Tekom minulega leta se je ta razlika še bolj skrčila. Tako postaja dokupovanje „Einstel-

lerjev“ in njihovo dopitavanje čedalje bolj problematično, postaja vprašanje čedalje strožjega računa.

Vprašanje čedalje strožjega računa pa postaja tudi pitanje govedi na splošno. To ne povzroča le čedalje ostrejša konkurenca med državami izvoznicami govejeja mesa, to zadnje čase zlasti povzroča Evropska gospodarska skupnost, ki hoče postati manj

odvisna od uvoza govejeja mesa iz drugih držav. Ker je to mogoče le, če spravi ceno klavnih goved in ceno mleka v razmerje 1:7, je začela lani uvoz klavnih govedi bremeniti z dodatnimi dajatvami (Abschöpfung) na meji. Kakor izgleda bo s temi dajatvami bremenila uvoz govejeja mesa tako dolgo, da bo ji treba uvažati le še 15 odstotkov klavnih govedi namesto sedanjih 22 odst.

Z NARAŠČANJEM PONUDBE NI RAČUNATI, PAČ PA Z NARAŠČANJEM KVALITETE KLAJNIH GOVED

V prihodnje ni pričakovati, da bi se položaj na trgu s klavnimi govedi in z govejim mesom poslabšal. Kakor vsa znamenja kažejo, bo število krav v prihodnje še nazadovalo. Z njim bo razumljivo nazadovalo tudi število telet, to pa tem bolj, ker je le malo verjetno, da bi bilo mogoče odstotek živih telet na 100 krav od sedanjih 86 še bisteno povečati.

Zato strokovnjaki računajo, da se bo letos ponudba klavnih goved v naši državi gibala med 250.000 in 270.000, da pa v prihodnje ne bo večja od 250.000. Tudi ponudba klavnih krav bo prej nazadovala, kakor pa se povečala.

Gotovo pa je eno: Razvoj v smeri mlade- ga pitane goveda odnosno bikca se ne bo ustavil. Klavni voli bodo še naprej zgub-

ljali na pomenu. Pa tudi pri pitanju bikcev si moramo biti na jasnem, da bo mladi bikec s 400 kg teže čim dalje bolj pridobival na prednosti tako pred biki s 600 in več kilogramov teže kakor tudi pred pitanimi teleti s povprečno težo 150 kilogramov. Ta bikce bo zanimiv tudi za kmetovalca predvsem zaradi tega, ker ga je mogoče na to težo spraviti še pred njegovo spolno zrelostjo, se pravi preden pride v fazo pubertete, zaradi katere nekaj tednov skoraj ne pridobiva na teži, kar pa dobo pitanja po nepotrebnem podaljša. Ta bikce daje istočasno najboljše meso, ki ga poznamo pod imenom „baby-beef“. Ker se to meso na mednarodnem trgu uveljavlja, je računati, da bo po malem tudi pri nas kmetu bolj plačano od drugega govejeja mesa.

KMEČKA PITALIŠČA IMAJO LE POT SODELOVANJA

Kakor povsod je tudi pri pitanju bikcev kmečki obrat na slabšem pred veleposestvom ali s farmo, ki ima na pitanju vedno več deset ali več sto enako starih goved. Po taki poti pitanja ni le kvaliteta opitanih živali boljša, marveč je tudi veliko bolj izenačena, kakor v kmečkih pitališčih.

Vse to pa moramo sedaj upoštevati z vso resnostjo, ko vemo, da moramo vsako leto eno tretjino goved izvoziti, in ko vemo, da bo naš najbolj zanimivi kupec slej ko prej prišel iz Italije. Skrbeti moramo, da bo kvaliteta izvoženih bikcev vsaj taka kot je jugoslovanska in danska, ki se na italijanskem tržišču čedalje bolj uveljavljata.

Take kvalitete in njene ustrezne izenačenosti pa naš povprečni kmetovalec sam ne more doseči. Zato je treba tudi na področju pitanja bikcev ubrati isto pot, kakor jo na Koroškem ubiramo pri zreji in pitanju prašičev. To je pot krožkov, ki kmete združujejo v sodelovanje pri zreji telet in pitanju bikcev za dosego dobre in izenačene kvalitete in za dosego njihovega zanesljivega in pravočasnega vnovčenja.

Ti krožki pa so v stanju rešiti vsa ostala vprašanja nastopa kmečkih ljudi na trgu, ki jih posameznik ne more rešiti. Rešiti so v stanju vprašanje stalne prisotnosti na trgu, ki je danes potrebna za vsakogar, ki si hoče obdržati svojega stalnega kupca, in ki stremi za tem, da bo njegovo blago na trgu dobilo po malem isto ime kot ga ima blago kmetijskih veleposestev. S tem pa je mogoče, da si kmečki ljudje potom krožkov za pitanje in vnovčenje goveje živine poleg odkupa zagotovijo postopoma tudi ceno, ki bo odgovarjala tako kvaliteti kot pa razvoju ponudbe in povpraševanja na trgu.

Za tak krožek se je na pobudo oddelka za tržno gospodarstvo kmetijske zbornice odločilo okoli 60 kmetov z Roža in Gur, ki že redijo simodolsko in sivorjavo govedo. Ta krožek bo nameč predvsem skrbel, da bodo rožanski kmetje in kmetje z Gur v večji meri kot doslej udeleženi na izvozu klavnih bikcev v Italijo. Italijanski kupec zahteva bikce simodolske in sivorjave pasme, odklanja pa bikce pingavske pasme.

osupel obstal. Prizor, ki ga je ugledal na tleh, mu je bil odvraten, čeprav je bil marsikaj vajen. Kamnite ploščice na tleh so bile razbite in drobci razmetani po vsem prostoru, ki je bil okrvavljen. Sredi razdejanja sta negibna ležala psa, poleg njiju pa prevrnjen telefon; hišnik je imel le še toliko moči, da je priklical policijo.

Oficir je po kratkem oklevanju skočil na dvorišče in poklical policiste. „Pretaknite vse koticke, ni vrag, da ne bi bil tudi od napadalcev kdo ranjen. Saj je tukaj pravcato bojišče. Morda nam pride v pesti.“

Pognal se je po stopnišču. Na dragoceni preprogi so se poznale krvave stopinje.

„Kak živ človek bo pa vendar še v hiši,“ je mrmral sam pri sebi. „Prekleti partizani!“

Odpiral je vrata druga za drugimi. V sprejemnici je na divanu ležal možki — hišnik. Nad njim se je sklanjal zdravnik, najbližji sosed, po katerega je stekla od strahu vsa zmešana sobarica. Kuharica in hišnikova žena sta stali ob ranjenčevem vzglavju in zrlji objokanega obraza v zdravnika, ki je pravkar pospravljaval svoj zdravniški pribor. Oficir je vstopil z nekaj policisti. Na hitro si je ogledal ranjenca in prijel zdravnika za ramo.

„Kje je gospod glavar? Saj ste doktor, ali ne?“

Zdravniku se prav nič ni mudilo z odgovorom. Ukazal je, naj takoj pokličejo rešilni avto, ker sam za ranjenca ne more nič več napraviti. Šele potem se je obrnil na oficirja.

„Kaj ste me vprašali? Ah ja, seveda sem doktor. Da ne bo nepotrebnega spraševanja, naslednje: poklicali so me sem. Atentat ali kaj, ne vem. Obvezal sem tega, gospoda glavarja pa so z mojim avtomobilom odpeljali na kliniko. Njegovo stanje je precej resno, gospod. Več tudi sam ne vem.“

„Je še kdo drug ranjen?“ je osorno vprašal mladi oficir, medtem ko so si njegovi spremljevalci ogledovali sobo.

„Nihče drug, le ženske so dobile živčen zlom. Gospa glavarjeva počiva v salonu; ne bi priporočal, da jo sedaj vznemirjate. Storil sem, kar sem mogel, gospod. Ali lahko odidem?“

Oficir je razmišljal. „Še trenutek, doktor.“ Ni vedel, kje naj začne preiskavo. „Ali bi lahko s hišnikom govoril nekaj besed?“

„Lahko, gospod, toda res samo nekaj besed! Rešilni avto bo vsak trenutek tukaj. Heil Hitler!“ Doktor je pograbil svojo torbo in hotel zapustiti sobo.

„Hej, doktor, pa boste menda počakali, da pripelje avto,“ je razburjen zavpil oficir.

Doktor se je vrnil, skomignil z rameni in dejal: „Še nekaj bolnikov me čaka. V službi sem.“

Oficir je pristopil k hišniku, ki je nemirno dihal. Glavo je imel vso povezano. Nagnil se je k njemu in ga prijel za roko.

„Boste lahko govorili?“

Hišnik je počasi odprl eno oko in se zastrmel v oficirja.

„Koliko jih je bilo, banditov? Pet ali več?“ Policaji so prisluhnili in stopili bliže k njemu.

Komaj slišno je prišlo iz hišnikovih ust: „Samo dva!“

„Samo dva?“ so se začudili vsi navzoči in se spogledali. Je to mogoče? Oficir je strmel v ranjenca.

„Je preteklo že precej časa?“

„Ne vem, morda ne, ne vem,“ je šepetal hišnik in zrl v strop.

„In kako sta bila oblečena? Stara, mlada?“

„Mla — mlada, v uniformi Hitlerjugend. Pripeljala sta se z motorjem. Bila sta mi sumljiva, toda imela sta pismo.“

Zaprle je oko. Debele potne srage so mu polzele po licu. Lovil je sapo.

Oficir je skoraj poskočil. Komaj se je zadrževal, da ni s pestjo udaril po stolu.

„Gospod šef,“ se je oglasil eden od policistov. „Potem smo ju srečali in se pogovarjali z njima.“

„Da, tista dva sta bila, hudič,“ je komaj izdaval oficir. Pomislil je na posledice, ki bi ga utegnile neprijetno zadeti, ko bo njegov nadrejeni zvedel za potek dogodkov.

„Gospod,“ se je vmešal zdravnik, „dovolj bo spraševanja. Slišim že brnenje, rešilni voz prihaja!“

Oficir se še vedno ni povsem zbral. Vse se mu je mešalo in preskakovalo v mislih kot strgan filmski trak. „Konec z zasliševanjem. Takoj nazaj v mesto!“ je potem odsekano ukazal. „Vse mora na noge, tudi pomožno osebje. Jim že pokažemo!“ Brez pozdrava je odhitel iz sobe in stekel po hodniku; za njim so jo urno ubrali policisti, poparjeni in zaskrbljeni.

V veži si je oficir še enkrat ogledal razdejanje. Nato je dal navodila starejšemu in izkušenemu policistu, ki je na poveljstvu veljal za strokovnjaka za zasliševanje zapornikov, posebno ujetih partizanov. Kri mu je divje butnila v obraz, če je samo slišal o njih. Niso ga zaman že nekajkrat odlikovali. Še lastni sodelavci so se ga bali, tako je bil surov in brezobziren.

„Počakali boste tukaj, da pride komisija. Navodil vam ne bom dajal, narednik, saj ste dovolj izkušeni. Še gospoda glavarja moramo obiskati v bolnišnici. Pustite vse tako, kot je.“

„Prav, prav, gospod šef,“ je skoraj nejevoljno odgovoril narednik. „Saj ne opravljam prvokrat takšna dela. Bodite brez skrbi, vse bo, kot ste ukazali. Saj veste, da se prav dobro razumem na take zadeve.“

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

„Jasno, da ne verjamemo v strahove,“ je začel Jim Fletscher, ko smo novinarji sedeli v našem londonskem klubu in si pravili čudne dogodivščine z vsega sveta, in saj tudi resni strahovi in prikazni! Toda mnogokrat vas to draži do nepremišljenosti, da bi jih izsledili, da bi občutili njih bežno zono. Ob tem pa se včasih dogodijo prav neverjetne stvari...

Začelo se je povsem nedolžno, v veseli družbi, kot je tale naša. Mi — se pravi: Ann Russell, Ben Forster in jaz — smo po naročilu naših časopisov pripotovali v škotsko višavje in se zvečer v malem hotelu mesteca Kenby sešli s kolegom od domačega lista. Zunaj sta divjala burja in dež.

Tedaj je menil mladi Skot: „To je spet enkrat pravo vreme za duhove in večče. Teh imamo tukaj na pretek.“ Za zdaj sedimo tu v varni in udobni družini in semkaj verjetno zlepa ne bo zašla nobena prikazen, kvečjemu, če je tako žejna kot mi, sem se pošalil.

„No,“ je odvrnil, „vi prihajate pač iz vlemesta, tam teh stvari ne verjamejo — toda ljudje, ki živijo tu, so drugačnega mnenja...“

„Pa še kaj — prikazni!“ je prhnila miss Russell in njene oči so domačina zaničljivo premerile. „To bi mi morali šele dokazati! Le kako lahko odrasel človek samo sekundo verjame v take bedastoče!“

Bila je prikupna, ta Ann Russell,

vati: Kasno je že in vsi smo precej pili. Najprej to lepo prespimo... Toda Anna me je samo zaničljivo premerila.

In že je Forster upadel: „V redu, Anna, to lahko takoj dokažeš! Kot sem slišal, je le nekaj kilometrov od tod grad Ruther; tam baje v nočeh, kot je današnja, vedno straši.“

„Beži no, straši!... Domišljija, bajke starih bab, nič drugega,“ se je posmejnila dekle in se obrnila k Skotu: „Velja! Povejte mi, kaj pripovedujejo o tej takozvani prikazni.“

Mladi mož se je izgovarjal, na obrazu mu je bilo videti, da bi zdaj najraje vse zatajil, kar nam je prej pravil. Ker pa Ann ni popustila, se je slednjič vdal, pač v upanju, da bo njegova zgodba dekle odvrnila od nameravanega početja.

„Zgodovinski podatki so preprosti: Pred več kot dvesto leti je živel na tem gradu James, zadnji grof Ruther. Ker ga je njegova mnogo mlajša žena goljufala s soslednim baronom, jo je zadavil z njenimi lasmi. To pa mu ni bilo dovolj. Lord se je hotel za prizadeto mu sramoto maščevati nad vsemi ženskami; z zanko, ki je bila spletena iz dolgih las njegove soproge, je kmalu nato zadavil več mladenk. Potem ga je ubil neki možki.“

Zdaj se je radovednost novinarka šele prav razvnela. „Nekaj takega sem si že dolgo želela,“ je rekla smehljaje se. „Povrh vsega mi lahko ta šala nu-

hodnika. Ann Russell je skrbno zapahnila vrata, pretrkavala stene in poslušala, ali so kje za tapetami skrita vrata. Ko ni nič našla, je ugasnila svečo in se zleknila na posteljo, s pištolo v dosegu roke. Čeprav se je zdaj spomnila vseh zgodb o strahovih v starih angleških gradovih, se le ni bala.

Ni vedela, kako dolgo je dremala, ko se je nenadoma zdrznila; nekje je zavpila žival. Nehote je oprezala z napetimi čuti in skušala dojeti zunanje šume. Toda v tem prastarem poslopju je povsod pokal les, ropotale so razpadajoče skodle.

Kljub temu se ji je dozdevalo, da je prostor nenavadno tih, odet v težak, zamolkel molk, poln grozljivosti. Lunin žarek, ki je nenadoma padel v sobo, je osvetlil prav lordov portret. Mar mož sedaj ni držal v rokah zanko, ki je v bledem luninem svitu nihala sem in tja? Ali pa je bila to samo senca zastorov? Kaj niso tudi oči podobe oživele in zažarele v zlohotni luči, da, strmele so vanjo z morilsko strastjo? ... Spet so oblaki zagrnili luno in soba je utonila v mrak.

Saj to je samo privid, si je rekla Ann, toda vseeno... Hitreje je dihal, srce ji je utripalo burno in neenakomerno. Doslej se je vselej smejala zgodbam o strahovih, zdaj pa se ji je nenadoma dozdevalo, kot da bo za to kaznovana... Zlohotna tišina je

Anekdote

Nemški „železni kancler“ Bismarck ni rad videl, da so ga nadlegovali z vprašanji. Zadiral se je celo na zdravnika, ko ga je vpraševal o njegovem zdravju. Nekega dne se je zdravnik doktor Schwenninger tega naveličal in kanclerju svetoval:

„Rad sem vam na uslugo, toda če ne želite, da bi vas vpraševal, kakor mora vpraševati zdravnik, tedaj vam priporočam, da pokličete živinozdravnika. On se namreč ukvarja s pacienti, ki nimajo daru govora.“

OOO

Fess, Boylemans in drugi so zelo vznemirjeni: njihov tovariš Stickelman, star sedemdeset let, je napovedal, da se bo oženil s Stintye, lepo osemnajstletno Holandko.

„Ne, veš kaj, Stickelman, ti se šališ,“ reče Fess osuplo.

„Tega ne smeš storiti,“ se prepaden oglasi Boylemans. „Samo premisli: čez deset let jih boš imel sedemdeset, Stintye pa osemindvajset!“

„Nič ne de,“ odvrne Stickelman, „saj osemindvajset ni tako veliko, mimo tega se pa vedno lahko poročim s kako mlajšo.“

„Stoj! Sicer streljam!“ — tedaj je temna senca izginila. Hkrati pa je z grozo občutila, da se je nekaj mehko in lahko uleglo okrog njenega vrata. Kri ji je zastala v žilah: vrvica iz las! — Ne, ni sanjala, ni se ji mešalo in ni podlegla prividu. To je bila vrv!

osvoboditi smrtne zavoja — toda vrv se je zarezala v njen vrat, napeta od nevidnih rok. Dekle je hlatastala za zrakom — — —

Potem je spet zagledala postavo. Čepela ji je nasproti. Napol blazna od groze je Ann namerila samokres in ustrelila. Ves magazin ovila z visečimi vrvicami zastora in se tako sama zadavila... Veliko ogledalo za posteljo je bilo razdrobljeno in v lese- nem ozadju je bilo videti šest lukenj od krogel iz njenega samokresa. Ann je imela senčne obrise svoje postave za prikazen... Da, verjetno je bilo tako — tragična nezgoda, nič drugega,“ je končal Fletscher. „Saj sploh ni prikazni, ampak...“ Prijel je svoj kozarec in ga na dušek izpraznil.

Ko je hotel kastelan naslednje jutro reporterko zbuditi in se na njegovo klicanje nihče ni odzval, je pohitel po nekaj mož; skupaj so vlomili vrata. Miss Russell je ležala negibna na postelji, s samokresom še v rokah; vrat si je bila večkrat ovila z visečimi vrvicami zastora in se tako sama zadavila... Veliko ogledalo za posteljo je bilo razdrobljeno in v lese- nem ozadju je bilo videti šest lukenj od krogel iz njenega samokresa. Ann je imela senčne obrise svoje postave za prikazen... Da, verjetno je bilo tako — tragična nezgoda, nič drugega,“ je končal Fletscher. „Saj sploh ni prikazni, ampak...“ Prijel je svoj kozarec in ga na dušek izpraznil.

Naposled je zmagala groza

KURT FRICKE

mogoče celo lepa, toda tiste samoza-vestne, da, hladnokrvne sorte, ki pred ničemer in nikomur ne občuti spoštovanja, še najmanj pred moškimi. Beseda je dala besedo, kmalu smo zabredli v divjo debato, ali so prikazni ali jih ni; v tem besednem boju je Ben Forster podpiral mladega domačega urednika zoper miss Russell. Ben Forster je bil nekoč zaljubljen v svojo čedno kolegico, toda ona se mu je samo smejala. Se je hotel sedaj maščevati?

Nenadoma je Ann izjavila: „Zakaj bi se še naprej pričkali s praznimi besedami? Pripravljena sem dokazati, da bom spala sredi noči, ob prav tako grozljivem vremenu kot danes in v kateremkoli vaših zloglasnih gradov ali kjer že hočete, prav tako mirna in pogumna, kot sem tu.“

Videti je bilo, da misli zares. Občutil sem mračno, samemu sebi nerazumljivo bojazen, kot pred grozečo nesrečo, zato sem poskušal posredo-

di gradivo za imenitno zgodbo: Noč na gradu strahov ali kaj podobnega. bom prebila noč v razvalini Ruther- castle.“

Mladi Skot je dekle preudarno premeril in jo posvaril: „Moram vam še to povedati, gospodična, da ljudje pripovedujejo, kako lord Ruther ponoči oprezuje za novimi žrtvami, mladimi damami...“

„Tako...? No, potem mu bom pa gotovo všeč,“ je odgovorila, „toda tega morilsko razpoloženega gospoda si bom pošteno privoščila! In rada bi ga poznala, ki mu moj samokres ne bi bil kos,“ je še pristavila in vstala. „Torej odvedite me v grad!“

Bilo je skoro enajst ponoči, ko smo se pripeljali pred Ruther castle; to je bilo mračno, napol razpadlo poslopje iz skalnih kvadrov. Stari kastelan, ki je stanoval v sobi poleg obokanega glavnega vhoda, se je sprva odločno branil. Na obrazu mu je bilo brati, kar si je mislil: Norci, prismojeni meščani. Toda nekaj bankovcev je napravilo čudež; skomignil je z rameni: „Dobro; če že vztrajate, gospodična, pa vas spremim tja.“

Ann Russell se je nasmejana poslo- vila od nas; nato je vzel stavec sve- tilko in odšel z njo v notranjost gradu.

Jim Fletscher je umolknil, izpil požirek viskija in nadaljeval: „Do sem smo to zgodbo sami doživeli. Vse, kar se je pripetilo kasneje, vam lahko opišem samo tako, kot so to kasneje rekonstruirali in kot se je verjetno tudi pripetilo.“

Skozi temno, zatohlo vežo je sledila miss Russell oskrbniku navzgor po stopnicah, mimo starega orožja in polomljenega pohištva; luč se je grozljivo spotikala po stenah. Netopirji so se spreletavali. Na koncu temnega hodnika se stari odprl vrata in rekel: „Tako — tu sva, gospodična.“ Prižgal je svečo in še posvetil naokrog. Poleg vrat je stalo visoko, malone oslepelo ogledalo, ob oknu je stala visoka, starinska postelja z dvignjenimi zastori. Na nasprotni steni je visela slika, ki je predstavljala srednjeveško oblečenega moža v naravni velikosti.

„To je James lord Ruther, gospodična,“ je rekel kastelan in z roko pokazal podobo.

„No, me zelo veseli,“ je odvrnila novinarka, „in za take, ki bi mogoče radi zaigrali duha, imam tole tu.“ Potegnila je samokres iz žepa in ga položila poleg blazine.

Starček ji ni odgovoril, očitno se mu je zelo mudilo; vzel je svojo sve- tilko in izginil v prepihu temnega

zajela ves prostor in iz te tišine se je priplazila bojazen kot ogabna, lede- no mrzla kača.

Ann je tipala za orožjem in dotik hladne, gladke kovine jo je pomiril. Sedla je in se vzravnila in — otrpnila od groze: prav tedaj se je ob vznožju postelje dvignila temna postava. Tam je bila čepela negibno, kot ona sama.

Anini mrzli prsti so oklenili orožje, nagnila se je malo naprej in zavpila:

S hlavno kretnjo je vrgla glavo vznak, da bi se oprostila vezi — ta pa se je zategnila! Ann se je zgrabila z levico za grlo, začutila mehko, svilen vrvico in zagodila prste za njo. Ko je z vso močjo potegnila, je zanka nekoliko popustila. Toda ko je Ann glavo spet nagnila nazaj, se ji je vrv nenadoma dvojno ovila okrog grla in jo začela daviti.

Nepopisna groza je popadla miss Russell. Obupana se je poskušala

Posebno dekle

Dan je bil tako lep, da je gotovo vplival na dogo- dek, ki ga bom opisal. Sončni žarki so se razsipavali kot zlat prah, nebo je bilo modro in čisto kot ribje oko, prijeten pomladni zefirček pa je pozibaval vr- hove krošenj v mestnem drevoredu.

George Hanniwel je sedel na klopi v parku in se predajal sanjarjenju.

„George!“ mu je prišepnil notranji glas. „Moral bi si najti dekle!“

Mladi Hanniwel je skušal pregnati nenavadne misli. Glas v njem pa ni odnehal:

„Kaj za vruga še čakaš?“ je vztrajno spraševal.

„Saj vendar veš“, je v mislih malce nestrpno ugovar- jal George. „Komaj sem nastopil službo v novem kra- ju in nisem imel kaj prida časa, da bi...“

„Osem nedelj!“ je neusmiljeno nadaljeval glas. „Dovolj časa si imel. Mimo tega pa ima oddelek za elektroniko na Harvardu nekaj tisoč zaposlenih in med njimi je dobra polovica žensk. O, imel si dovolj časa in priložnosti.“

„Zadeva ni tako preprosta,“ je malone zavpil George in planil s klopi. „Nočem kakršnekoli! Želim tako, ki bo imela določene lastnosti, take pa ni tako lahko dobiti.“

„George!“ je nadaljeval glas. „Saj te končno uni- verza plačuje za to, da rešuješ probleme!“

George je naposled odnehal. Priznal si je, da tako ne more več. Saj je vendar znanstvenik in ne bruc! Bo že tudi svoj problem nekako rešil!

Energično se je usedel za svojo delovno mizo v laboratoriju in začel pregledovati dnevno pošto. Po- tem si je ogledal delovni program:

Ob devetih konferenca zaradi načrta „Neptun“. Ob devehli pefinštrideset mu bodo na voljo elektronski možgani „Atlas“ za reševanje individualnih pro- blemov.

Saj res! Atlas! Kakor blisk je Georgu šinila v glavo misel, da bi mu Atlas utegnil pomagati. V nekaj minutah je zmo- gel rešiti problem, za katerega bi človeški možgani potrebovali nekaj let. Le podatke mu je treba vsta- viti in preden udariš z dlanjo v dlan, je problem re- šen.

Izreki o prijateljstvu

● Obeduj s prijatelji, toda ne sklepaj kupčij z njimi. (Armenija)

● Skrb je dragocen za-klad, ki ga pokažemo le do- brim prijateljem. (Madagaskar)

● Prijatelja hitreje izgubi- mo kot dobimo. (Anglija)

● Če te hvali prijatelj, mu bodi hvaležen. Če te hvali sovražnik, se pazi. (Turčija)

● Zakrpano prijateljstvo le redkokdaj postane celo. (Nizozemska)

● Besede so lahke, prija- teljstvo pa je težko. (Uganda)

● Sklepaj prijateljstva le takrat, ko jih ne potrebuješ. (Pregovor ameriških črncev)

● Ni tvoj prijatelj, kdor ti tega sam ne pove. (Bantu)

● Prijatelji so kot otroci istega očeta, ljubimci pa kot otroci iste matere. (Madagaskar)

Konrad Meršič — vladni svetnik

V začetku tega meseca je Konrad Meršič, okrajni šolski nadzornik za hrvaško šolstvo na Gradiščanskem, prejel iz rok deželnega glavarja Keryja dekret, s katerim ga je zvezni predsednik Jonas imenoval za vladnega svetnika. Ob navzočnosti predstojnika šolskega oddelka, dvornega svetnika Hötingerja, je gradiščanski deželni glavar orisal zasluge vladnega svetnika Meršiča za hrvaško šolstvo na Gradiščanskem.

Znižanje volilne starosti

Kakor so se v parlamentu zastopane stranke sporazumele o potrebi spremembe zakonskih predpisov, ki se nanašajo na volilno starost, tako je tudi koroška deželna vlada na predlog deželnega glavarja Sime sklenila, da predloži deželnemu zboru osnutek zakona, ki predvideva znižanje aktivne volilne starosti od 20 na 19 let in pasivne volilne starosti od 26 na 24 let. Spremembe v volilnem zakonu naj bi veljale že za prihodnje deželnozborske in občinske volitve.

Avtocesta Celovec—Vernberk

Po zatrditvah pristojnih strokovnjakov bo odsek Celovec—Vernberk na avtocesti Celovec—Beljak provizorično izročen prometu že leta 1972. Po načrtih graditelja bo najprej in to že leta 1970 predan prometu odsek Došnjice—Vernberk, leto pozneje bo sledil odsek Kriva Vrba—Došnjice in leta 1972 še odsek Celovec—Kriva Vrba. Za dela na avtocesti so do sedaj porabili 724 milijonov šilingov, približno enaka vsota pa bo potrebna za dokončno izgraditev odseka Celovec—Vernberk. Zaradi neugodnih talnih in terenskih razmer bo avtocesta speljana čez 58 mostov s skupno dolžino 6038 metrov. Spričo tega in pa zaradi zvišane lege, ki bo nudila čudovit razgled na Vrbsko jezero in na Karavanke, bo ta del avtoceste eden najlepših v Avstriji. Po dosedanjih računih pa bo tudi eden najdražjih, saj bo v vsak tekoči kilometer ceste investiranih okrog 50 milijonov šilingov.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Jelovica: 1000 hiš na leto

Škofjeloško podjetje „Jelovica“ se je v dobrih desetih letih razvilo v najpomembnejšega proizvajalca montažnih hiš v Jugoslaviji. Leta 1955 je začelo izdelovati prve lesene barake za nastanitev gradbenih delavcev. Pozneje je svoj proizvodni proces razširilo še na izdelovanje manjših vikendov in šele leta 1960 se je začelo ukvarjati s proizvodnjo prvih lesenih montažnih hiš. V zadnjih letih so izdelali od 300 do 500 hiš letno. Sedaj pa se v podjetju ukvarjajo z načrti, da bi letno proizvodnjo svojih montažnih hiš povečali in jo približali številki tisoč.

„Miss Slovenije 1968“

Preteklo soboto je bila v hotelu Lucija pri Portorožu proglašena za „miss Slovenije 1968“ sedemnajstletna dijakinja Breda Keber iz Raven na Koroškem. Za naslov se je potegovalo 18 deklet iz raznih slovenskih mest, med njimi kar pet dijakinj. Breda Keber si je z zmago pridobila pravico sodelovati na tekmovalstvu za „miss Jugoslavije“, ki bo v Beogradu. „Miss Slovenije 1968“ je na svojem prvem intervjuju po izvolitvi povedala, da hodi v gimnazijo, da zelo rada plava in da je vedno dobre volje.

Slovenec svetovni prvak v kegljanju

Na svetovnem kegljaškem prvenstvu v Linzu je član jugoslovanske ekipe Miro Steržaj s skupno 1889 keglji osvojil prvo mesto in s tem naslov svetovnega prvaka. Jugoslovansko kegljanje je na dosedanjih tekmah za svetovne naslove zmeraj imelo velik delež, toda nikdar poprej kak Jugoslovčan ni dosegel najvišjega naslova. Zanimivo je, da je Steržaj v Linzu ves čas kegljal izredno zanesljivo, čeprav je moral na pot z angino. Bil je najboljši med Jugoslovani v moštvenem delu tekmovalstva (938 kegljev), v parih pa je dosegel kot posameznik najboljši rezultat in je najzaslužnejši za srebrno kolajno Jugoslovanov, v kvalifikacijah za posamični finale pa je bil z 950 keglji pravtako prvi v konkurenci vseh najboljših na svetu.

10. svetovno prvenstvo v motocrossu

Prihodnjo nedeljo bodo na Ljubelju 10. mednarodne dirke za svetovno prvenstvo v motocrossu za motorje do 250 ccm. To tekmovalstvo bo hkrati veljalo za Veliko nagrado Jugoslavije in za pokal Karavank.

Prireditelj svetovnega prvenstva, Avto-moto društvo v Trzinu, je prejelo prijave tekmovalcev iz Belgije, Bolgarije, Danske, Finske, Madžarske, Nizozemske, Poljske, Romunije, Irske, Švedske, Vzhodne Nemčije in iz drugih držav.

Tekmovalna proga, ki je speljana na ljubeljskih strminah, je krožna, ima dva blaga in en strm vzpon, tri spuste ter večje število prirodnih skokov. Steza je v enem krogu dolga 2000 metrov, njena podlaga pa je travnata in na kratkem delu močvirnata. Tekmovalci bodo morali prevoziti progo v dveh tekih najmanj šestnajstkrat.

Po dosedanjih dirkah za svetovno prvenstvo v motocrossu vodi s precejšnjo prednostjo Belgijec Robert z 42 točkami, sledi mu Šved Halman s 24 točkami, Belgijec Gebbers z 22 točkami, Šved Pettersson z 18 točkami in Anglež Bickers z 11 točkami.

Ljubelj je začel sloveti z velikimi gorskimi avto moto dirkami že pred več kot 40 leti. Nova cesta na Ljubelj, ki so jo začeli graditi že v letu 1961, pa je to tekmovalstvo onemogočila. Takrat so trziški športni delavci prišli na novo idejo: leta 1962 so na Ljubelju organizirali tekmovalstvo v motocrossu, do tedaj v Sloveniji še malo znani športni panogi. Že leta 1964 je ljubeljska prireditelj dobila tudi mednarodno priznanje. Mednarodna organizacija FIM je dodelila tekmovalstvu naslov „Velika nagrada Jugoslavije“. Največje priznanje pa je Avto-moto društvo v Trzinu doseglo s podelitvijo organizacije za letošnje svetovno prvenstvo v motocrossu.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneči jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 29. 6.: 5.05 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 8.15 Prijubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.20 Godba na pihala — 17.10 Vesel konec tedna z glasbo — 18.00 Za delovno ženo — 18.45 Kulturno-politične perspektive — 20.10 Slavnostni koncert — 22.25 Plesna glasba.

Nedelja, 30. 6.: 7.35 Mapa veselih not — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.10 Oglédalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Pregled koroškega tiska — 18.30 Koroški portret — 19.00 Šport — 20.10 „Bavarec v Avstriji“ — 21.30 „Vesela olimpiada“.

Ponedeljek, 1. 7.: 5.05 Godba na pihala — 9.00 Dobro zabavo — 9.30 Na koroški planini — 11.00 Ljudska

RADIO PROGRAM

glasba — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Povej skozi rože — 19.15 Stvarnost sveta — 20.10 Komedija — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 2. 7.: 8.15 Davčno pravo — 9.30 Ljudske pesmi in plesi — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Otroška telovadba — 18.00 Problemi koroških mest — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.30 Robert Stoiz dirigira.

Sreda, 3. 7.: 8.15 Vrtiljak se nenehno vrti — 9.30 Vesti iz umetnosti in znanosti — 10.05 Glasbeni mozaik — 15.15 Koroški avtorji: Helmut Scharf — 15.30 Ljudska glasba iz Koroške, Slovenije in Hrvaške — 17.10 Operetna paleta — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Ljudje v gorah, slušna igra — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Štajerska v besedi in glasbi.

Četrtek, 4. 7.: 8.15 Prijubljene melodije z znanimi orkestri iz vsega sveta — 9.00 Vesele malenkosti — 10.05 Operetne melodije — 11.00 Ljudski plesi in pesmi za poletje — 15.00 Ura pesmi — 18.00 Gospodarski komentar — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 5. 7.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Prijubljene melodije — 9.00 Pridi, cigan — 9.30 Evropska zborovska glasba: Jugoslavija — 10.05 Zabavna glasba avstrijskih skladateljev — 11.00 Ljudske pesmi in glasba iz Avstrije — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Z glasbo ob koncu tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 20.10 Ljudstvo in domovina — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.20 Pogled k sosedu.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošil z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavnostni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 29. 6.: 6.09 Agrarna politika — 6.14 Vesele melodije — 8.15 Jutranja glasba — 9.00 Smeh sodi k oliko — 13.00 Mali koncert — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Dunajski slavnostni tedni — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje — 18.30 Litavska in beloruska ljudska glasba — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret: Franz Kafka — 21.00 Dunajski slavnostni tedni — 22.10 Jazz — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 30. 6.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 9.10 Satirična oddaja — 11.15 Dunajski tedni — 13.20 Stališče — 13.35 Operni koncert — 16.30 Križem skozi svet, križem skozi čas — 17.05 Magazin znanosti — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.10 Majstri tričetrtinskega takta — 20.00 Svetovno glasbeno gledališče — 22.10 Človek in upor — 22.50 Moderna pesem — 23.10 Dunajska glasba.

Ponedeljek, 1. 7.: 6.05 Odkrita povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.13 Vesele melodije — 15.00 Iz upodabljalne umetnosti — 17.15 Pogled v literarne revije — 17.30 Mladinska redakcija — 19.45 Šanson — 20.00 Evropski pogovor — 20.30 Glasbeni forum ob Osojskem jezeru — 21.30 Argumenti — 22.10 Znanje časa — 23.10 Sodobna francoska glasba.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 29. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Mali recital.

Nedelja, 30. 6.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 1. 7.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za ženo in družino — 18.00 Moški zbor SPD „Zarja“ iz Zelenke Kaple.

Torek, 2. 7.: 14.15 Poročila, objave — Od tedna do tedna na Koroškem — Športni mozaik.

Sreda, 3. 7.: 14.15 Poročila, objave — Z akademije slovenske gimnazije.

Četrtek, 4. 7.: 14.15 Poročila, objave — Slovenske umetne pesmi — Cerkev in svet.

Petek, 5. 7.: 14.15 Poročila, objave — Za krmilom — Festival lahke glasbe „Opatija“.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti: doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 29. 6.: 8.08 Izbrane strani stare muzike — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Glasbena pravljica — 9.30 V planinski koči — 12.10 Simfonični orkester iz Minneapolisa — 12.40 Makedonske narodne pesmi — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Literarni sprehod — 17.05 Gramo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Orkester Ray Conniff — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi tedni.

Nedelja, 30. 6.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Iz operetnih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Glasba ne pozna meja — 14.35 Humoreska tedna — 14.50 Z velikimi orkestri v tričetrtinskem taktu — 15.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 16.00 Friedrich Dürrenmatt: Pravda za oslove senco, radijska igra — 17.15 Nedeljska športno popoldne — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 1. 7.: 8.08 Glasbena matineja — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Iz albuma skladb za mladino — 9.30 Operetne uverture — 12.10 Kitara in violina — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Poje moški zbor „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Pevka Jožica Svete — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 Radi ste jih poslušali.

Torek, 2. 7.: 8.08 Z našimi solisti v popularnih operah — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Otroški zbor RTV Ljubljana — 9.30 Orkester Johnny Douglas — 12.10 Iz Verdijeve „Traviate“ — 12.40 Iz kraja v kraj — 14.05 Koncert za odih in zabavo — 15.40 V terek nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Iz naših studiov — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Poje Elda Viler — 20.00 „Človek v stiski“, radijska igra — 20.56 Pesem godal — 21.15 Parada popevk — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 3. 7.: 8.08 Vedre skladbe sodobnih skladateljev — 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.15 Po-

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 29. 6.: 15.00 Mednarodni plavalni turnir — 17.00 Kaj lahko postanem — 17.30 Za družino — 18.00 Od tedna do tedna — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Očarljiva Jeannie — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Počitniški zapiski — 21.15 Športni žurnal — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Dr. Crippen živ, kriminalni film.

Nedelja, 30. 6.: 15.00 Mednarodni plavalni turnir — 17.00 Za otroke — 17.10 Flipper — 17.35 Film zate — 18.05 Za mladino: kontakt — 18.30 Pregled sporeda za julij — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Shakespeare: Sen kresne noči — 22.00 Vroče četrte ure — 22.10 Čas v sliki.

Ponedeljek, 1. 7.: 18.30 Poročila — 18.35 Podoba Avstrije — 19.00 Playboy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Solo za ONCEL — 21.05 Se še spominjate — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Mož je mož, satira.

Torek, 2. 7.: 18.30 Poročila — 18.35 Bambuti, iz življenja Pigmajcev — 19.00 Hiram Holiday — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Obzorja — 21.00 Kresovi, igra — 22.30 Čas v sliki.

Sreda, 3. 7.: 10.00 Kako bo leta 2000 — 11.00 Obzorja — 11.45 Mož je mož — 17.00 Pavilna in gorski škrt — 17.15 Mednarodni mladinski magazin — 18.00 Kdo bo rokodelčil z nami — 18.25 Filopat in Patafil — 18.30 Poročila — 18.35 Kultura, aktualno — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 „Cesarski ples“, komedija — 21.50 Čas v sliki.

Četrtek, 4. 7.: 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 Deželno glavno mesto: Bregenz — 11.00 Mesto in država na bližnjem vzhodu — 11.30 Azijske miniature — 12.00 Delo je molitev — 18.30 Poročila — 18.35 Športni kaledoskop — 19.00 Nočni kurir sporoča — 19.27 Gotovo vas bo zanimalo — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Tak je bil gospod Brummel, igra — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Doba velikih režiserjev.

Petek, 5. 7.: 10.00 Zvok iz človekove roke — 11.00 Cesarski ples — 14.00 Tehniška prvenstvo v Wimbledonu — 18.30 Poročila — 18.35 Podoba Avstrije — 19.00 Tajno naročilo za Johna Drakeja — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Akti XY nereseni.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 29. 6.: 16.45 Tekmovalje v kajakah in kanujih — 18.20 Mladinska igra — 19.20 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Iz tujih glasbenih produkcij — 21.35 Videofon — 21.50 Osvojalci, serijski film — 22.40 Poročila s kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije — 23.00 Kažipot — 23.20 Jugoslovanski atletski finale.

Nedelja, 30. 6.: 8.10 Kolesarske dirke v Jugoslaviji — 9.10 Kmetijska oddaja — 9.30 Dobro nedeljo voščimo z ansamblom Mihe Dolžana in Zadovoljnimi Kranjci — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Disneyev svet — 11.35 Cirkus, angleški film — 12.50 Nedeljska konferenca — 15.15 Konjeniški derby — 15.55 Poročila — 16.00 Svetovno prvenstvo v motocrossu na Ljubelju — 17.00 Jugoslovanski atletski finale — 18.50 Kažipot — 19.15 Ilegala, serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zvezde na Seini, zabavna glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik — 22.40 Atletska tekmovalja.

Ponedeljek, 1. 7.: 18.30 Po Sloveniji — 18.50 Živa pesem Koroške — 19.20 Obrežje — 19.40 Ploščca za počitnice — 19.56 Pesem poletja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Fedor Vidas: Kje je duša mojega otroštva, drama — 21.35 Oddaja resne glasbe — 22.05 Poročila.

Torek, 2. 7.: 18.25 Risanke — 18.40 Tarkov večer s pihalno godbo — 19.00 Filmski mozaik — 20.00 Dnevnik — 20.30 Angeli garjavih lic, ameriški celovečerni film — 22.10 Ponovitev — 22.35 Poročila — 22.40 Melodije Kvarnerja.

Sreda, 3. 7.: 13.55 Poročila — 14.00 Wimbledon: Teniški turnir — 20.00 Dnevnik — 20.35 Festival orkestror Jugoslovanske ljudske armade — 22.05 Od baleta do veselja in nazaj, baletna lepjenka — 22.45 Rokometna tekmovalja za pokal Zagreba.

Četrtek, 4. 7.: 8.40 Poročila — 8.45 Prenos proslave na Sutjeski — 16.30 Daček iz džungla, serijski film — 17.00 Evropsko prvenstvo v rokoborbi — 18.00 Okrevanje borce — 18.20 Po sledah napredka — 18.45 Obisk pri pisatelju „Ukane“ Tonetu Svetlini — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 19.56 Pesem poletja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Nova Gorica, moje mesto — 21.05 Če bogovi hočejo... dramatisiran roman — 21.55 Letalski miting na Brniku — 22.15 Poročila — 22.25 Rokometna tekmovalja za pokal Zagreba.

Petek, 5. 7.: 13.35 Poročila — 14.00 Wimbledon: Teniški turnir — 18.15 Mokedajeva pravljica — 19.00 Na sedmi stezi, športna oddaja — 19.56 Pesem poletja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dame iz Bolonjskega gozda, francoski celovečerni film.

čitniški pozdravi — 12.10 Opoldanski divertimento — 12.40 Slovenske narodne pesmi ob instrumentalni spremljavi — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.40 Partizanske pesmi — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Simfonični orkester RTV Ljubljana, solistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Posnetki s Sutjeske — 22.10 Zapršite z nami — 23.15 Z dobro voljo in plesom na predvečer praznika.

Četrtek, 4. 7.: 8.05 Radijska igra za otroke — 8.47 Nekaj skladb za mladino — 9.05 Prenos slavja na Sutjeski — 11.20 V vedram razpoloženju — 12.10 Iz domačih operet in lahke glasbe — 13.30 Borci tega sveta, reportaža — 14.00 Izbor iz jugoslovanske simfonične glasbe — 15.05 Festival „Slovenska popevka 68“ — 16.00 Reportaža o kurirski pošti — 16.20 Domače viže in napevi — 17.05 Šport na praznik — 18.00 V plesnih ritmih — 19.15 Minute z godali — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Iz jugoslovanske komorne glasbe — 23.05 Iz sodobne jugoslovanske lirike.

Petek, 5. 7.: 8.08 Glasbena matineja — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Trikrat deset — 12.10 Pihala posebej in skupaj — 12.40 Čez polja in potoke z domačimi vžiki — 14.05 Vedri zvoki — 14.35 Voščila — 15.20 Turistični napotki — 15.40 Mali ansambli — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Poje Lidija Kodrič — 20.00 Concert zbor RTV Zagreb — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 S festivalov jazza.

Podjurski trgovski CENTER
bratje RUTAR&CO

HLADILNIKE

pohištvo
talne obloge
barve

Vabljeni tudi v hotel-gostilno RUTAR